

T.C.

DOĞU ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

CERRAHİ HASTALIKLAR HEMŞİRELİĞİ ANABİLİM DALI

**HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KİTLESEL
YARALANMALARDA BİLGİ, DAVRANIŞ ve ÇALIŞMA
İSTEKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tez Hazırlayan

SAKHER YAHYA MAHMOUD ASSAF

İstanbul, 2025

T.C.

DOĞUŞ ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

CERRAHİ HASTALIKLAR HEMŞİRELİĞİ ANABİLİM DALI

**HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KİTLESEL
YARALANMALARDA BİLGİ, DAVRANIŞ ve ÇALIŞMA
İSTEKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tez Hazırlayan

SAKHER YAHYA MAHMOUD ASSAF

202291075013

0009-0002-2352-7852

Danışman

Prof. Dr. Yakup TOMAK

İstanbul, 2025

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Hemşirelik Öğrencilerinin Kitleleş Yaralanmalarda Bilgi, Davranış ve Çalışma İsteklerinin Değerlendirilmesi” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını, patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Sakher Yahya Mahmoud Assaf

25/07/2025

YÜKSEK LİSANS TEZ SINAV TUTANAĞI

Doküman No	FR.1.26
Yürürlük Tarihi	1.11.2017
Revizyon Tarihi	4.12.2020
Revizyon No	2
Sayfa	1 / 1

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Tarih : 07/07/2025

Anabilim/Anasanat Dalı : Hemşirelik / Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği

Öğrencinin Adı Soyadı : Sakher Yahya Mahmoud Assaf

Öğrenci No : 202291075013

Tez Danışmanının Adı Soyadı : Prof. Dr. Yakup TOMAK

İkinci Tez Danışmanının Adı Soyadı :

Tezin Başlığı : Hemşirelik Öğrencilerinin Kitlesele
Yaralanmalarda Bilgi, Davranış ve Çalışma İsteklerinin Değerlendirilmesi

Doğuş Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin 32.Maddesi uyarınca
yapılan değerlendirmeler sonunda;

☒ tezin kabul
edilmesine

☐ tezte düzeltme
verilmesine

☐ tezin
reddedilmesine

oy birliği / oy çokluğu ile karar verilmiştir. Gereği için arz olunur.

Danışman Üye

Üye

Üye

Üye

Üye

Anabilim/Anasanat Dalı Başkanı Onayı:

Doğuş Üniversitesi ("Üniversite") olarak kişisel verilerinizin güvenliği hakkında azami hassasiyet göstermekteyiz. Üniversite olarak, Üniversite ile ilişkili tüm şahıslara ait her türlü kişisel verinin 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ("KVKK K.")'na uygun olarak işlenmesine ve gizliliğinin sağlanmasına büyük önem vermekteyiz. Anayasa m.20/3 ile tanınan "kişisel verilerinizin korunmasını isteme" hakkınızın bilincinde olarak, KVKK kapsamında tanımlı "Veri Sorumlusu" sıfatıyla, kişisel verilerinizi mevzuata uygun şekilde işlemekteyiz. Daha geniş açıklama için Doğuş Üniversitesi <https://www.dogus.edu.tr/hakkimizda/kisisel-verilerin-korunmasi>

As Doğuş University ("University"), we show maximum sensitivity about the security of your personal data. As a university, we attach great importance to the processing and confidentiality of all personal data of all individuals associated with the University in accordance with the Law No. 6698 on Protection of Personal Data ("KVKK K."). Being aware of your right to "ask for the protection of your personal data" recognized by the constitution article 20/3, as "Data Controller" defined within the scope of KVKK, we process your personal data in accordance with the legislation. For a broader explanation you can visit <https://www.dogus.edu.tr/hakkimizda/kisisel-verilerin-korunmasi>

hakkımızda: about us kişisel-verilerin-korunmasi: protection of personal data

Adı ve Soyadı : Sakher Yahya Mahmoud Assaf
Danışmanı : Prof. Dr. Yakup TOMAK
Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans Tezi - 07.07.2025
Alanı : Cerrahi Hastalıklar Hemşirliği
Anahtar Kelimeler : Davranış, Gönüllülük, Kitle Yaralanmalı Olaylar (KYO)

ÖZET

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KİTLESEL YARALANMALARDA BİLGİ, DAVRANIŞ VE ÇALIŞMA İSTEKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu araştırmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinin kitlesel yaralanma olaylarına ilişkin bilgi düzeylerini, bu tür durumlarda sergileyebilecekleri davranışları ve gönüllülük temelli çalışma isteklerini değerlendirmektir. Tanımlayıcı ve karşılaştırmalı tipteki bu çalışma, 1., 2., 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören toplam 156 hemşirelik öğrencisiyle yürütülmüştür. Veriler, öğrencilerin bilgi düzeylerini, davranış eğilimlerini ve gönüllülük isteklerini ölçmeye yönelik 5'li Likert tipi ölçek içeren yapılandırılmış bir anket formu ile toplanmıştır. Verilerin analizinde yüzde, ortalama ve Ki-kare testi kullanılmıştır. Öğrencilerin sınıf düzeyi arttıkça kitlesel yaralanmalara yönelik bilgi düzeylerinin ve gönüllü olarak görev alma isteklerinin anlamlı şekilde yükseldiği tespit edilmiştir ($p<0.05$). Özellikle 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin, afet bilinci ve müdahaleye yönelik olumlu tutumlarının 1. ve 2. sınıflara göre istatistiksel olarak daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Öğrencilerin gönüllü katılım düzeyleri ile bilgi düzeyleri arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur.

Hemşirelik öğrencilerinin kitlesel yaralanma olaylarında etkili görev alabilmeleri için, müfredat içerisinde afet hemşireliği konusunun daha erken dönemlerde ve uygulamalı eğitimlerle desteklenerek verilmesi önerilmektedir. Ayrıca, gönüllülük kültürünün geliştirilmesi amacıyla öğrencilerin afet tatbikatlarına aktif katılımı teşvik edilmelidir.

Name and Surname : Sakher Yahya Mahmoud Assaf
Supervisor : Prof. Dr. Yakup TOMAK
Degree and Date : Master's Thesis - 07.07.2025
Major : Surgical Diseases Nursing
Key Words : Knowledge, Behaviors, Willingness, Mass Casualty
Incidents (MCIs)

ABSTRACT

EVALUATION OF NURSING STUDENTS' KNOWLEDGE, BEHAVIORS, AND WILLINGNESS TO WORK IN MASS CASUALTY INCIDENTS

This study aims to evaluate nursing students' knowledge levels, behavioral tendencies, and willingness to participate voluntarily in mass casualty incidents (MCIs). This descriptive and comparative study was conducted with 156 nursing students from 1st to 4th year. Data were collected using a structured questionnaire that included a 5-point Likert scale to assess students' knowledge, potential behaviors, and willingness to volunteer in MCIs. Descriptive statistics and Chi-square tests were used for data analysis. As students' academic level increased, their knowledge regarding mass casualty incidents and willingness to engage voluntarily showed a statistically significant improvement ($p < 0.05$). Specifically, 3rd and 4th year students exhibited more positive attitudes and greater preparedness compared to 1st and 2nd year students. A positive correlation was found between students' knowledge levels and their willingness to participate in emergency response efforts.

To ensure nursing students are adequately prepared for mass casualty incidents, it is recommended to introduce disaster nursing content earlier in the curriculum, supported by practical training. Furthermore, promoting a culture of volunteerism and encouraging participation in disaster drills can enhance students' readiness and engagement in real-life emergency situations.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖZET

ABSTRACT

TABLolar LİSTESİ.....	iii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	v
KISALTMALAR	vi

GİRİŞ.....	Error! Bookmark not defined.
------------	------------------------------

BİRİNCİ BÖLÜM

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE AFET HAZIRLIĞI: BİLGİ, TUTUM ve ÖZ-YETERLİLİK

1.1. Araştırma Soruları.....	3
1.2. Araştırmanın Amaç ve Önemi	3
1.3. Yöntem.....	4
1.4. Kapsam ve Sınırlılıklar	4
1.5. Temel İlkeler.....	5
1.6. Temel Kavramlar	7

İKİNCİ BÖLÜM

LİTERATÜR TARAMASI

2.1. Hemşirelik Öğrencilerinin Afet Hazırlığına İlişkin Bilgi ve Anlayışları.....	10
2.1.1. Afet Hazırlık Kavramlarına Dair Öğrenci Bilgisi	10
2.1.2. Kitlesele Yaralanma Olaylarında Rol ve Sorumlulukların Anlaşılması	12
2.1.3. Afet Durumlarında Müdahale Süreçlerine Yönelik Farkındalık.....	13
2.2. Afet Müdahalesiyle İlgili Davranışlar ve Öz-Yeterlik Algısı.....	14
2.2.1. Afet Müdahalesine Katılım Konusundaki Öz-Değerlendirme.....	15
2.2.2. Kitlesele Yaralanma Olaylarına Katılım Gönüllülüğü.....	16
2.2.3. Yüksek Basınçlı Acil Durumlarda Gözlenen Davranış Eğilimleri	18
2.3. Afet Katılımına Yönelik Tutumları Etkileyen Faktörler	19
2.3.1. Önceki Eğitim ve Sağlık Alanı Geçmişinin Etkisi.....	20
2.3.2. Kültürel İnançlar ve Değerlerin Etkisi	20
2.3.3. Kişisel Motivasyon ve Algılanan Riskin Rolü.....	22

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM YÖNTEM

3.1. Amaç	24
3.2. Araştırma Yöntemi	24
3.3. Yöntem ve Uygulama Süreçleri:.....	24
3.4. Nicel Araştırma Yöntemleri:	24
3.5. Araştırma Evreni.....	25
3.6. Araştırma Örneklemei	25
3.7. Veri Toplama Aracı (Yapılandırılmış Anket).....	25
3.8. Veri Toplama Aracının Kapsam Geçerliliği	25
3.8.1. Anket Geliştirme Aşamaları.....	26
3.8.2. Anketin Tanıtımı	26
3.8.3. Çalışma Prosedürleri	28

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR

4.1. Öğrencilerin sınıf düzeylerine göre dağılımı	30
4.2. Anketin Psikometrik Özellikleri	33
4.3. Araştırma Sorularının Sonuçları	36
4.3.1. Birinci Soru	36
4.3.2. İkinci Soru	51

BEŞİNCİ BÖLÜM TARTIŞMA

5.1. Bilgi Düzeyine İlişkin Bulguların Değerlendirilmesi	53
5.2. Sınıf Düzeylerine Göre Bilgi Düzeylerinin Karşılaştırılması	54
5.3. Gönüllü Davranış ve Katılım Düzeylerinin Değerlendirilmesi	55
5.4. Sınıf Düzeyine Göre Gönüllü Katılım Tutumlarının İncelenmesi.....	56

SONUÇ	58
--------------------	-----------

KAYNAKÇA	59
-----------------------	-----------

EKLER

EK-1. Çalışma Arac Anketi.....	63
EK-2. Etik Kurula Onaybelgesi.....	69

TABLÖLAR LİSTESİ

	Sayfa No.
Tablo 1. Öğrencilerin Sınıf Bazlı Tanımlayıcı Bilgi Formu	30
Tablo 2. Katılımcıların Demografik Bilgileri (Toplam = 156).	31
Tablo 3. Anket Maddelerine Verilen Katılım Yüzdeleri	34
Tablo 4. Öğrencilerin Toplamının Kitlesele Yaralanma Olaylarına İlişkin Bilgi Düzeylerinin Yüzdelik Olarak Gösterilmesi	37
Tablo 5. Öğrencilerin Kitlesele Yaralanma Olaylarına İlişkin Bilgi Düzeyleri Cevap Yüzdeleri (Olumsuz -Kararsız-Olumlu)	39
Tablo 6. Öğrencilerin Kitlesele Yaralanma Olaylarına İlişkin Bilgi Düzeyi Gruplarının Karşılaştırılması ve Anlamlılık Düzeyleri (Ki-Kare Testi)	39
Tablo 7. Sınıf Bazlı Öğrencilerin Kitlesele Yaralanma Olaylarına İlişkin Bilgi Düzeylerinin Yüzdelik Olarak Gösterilmesi.....	40
Tablo 8. Sınıf Bazlı Öğrencilerin Kitlesele Yaralanma Olayları Bilgi Düzeyi Cevap Yüzdelilerinin Karşılaştırılması	42
Tablo 9. Sınıf Bazlı Öğrencilerin Kitlesele Yaralanma Olayları Bilgi Düzeyi Cevap Yüzdelilerinin Karşılaştırılması (Olumsuz -Kararsız-Olumlu)	43
Tablo 10. Öğrencilerin Kitlesele Yaralanma Olaylarında Sergileyebilecekleri Davranışları ve Katılım Konusundaki Gönüllülük Düzeylerini Ölçmeyi Hedefleyen Madde Verileri	44
Tablo 11. Öğrencilerin Kitlesele Yaralanma Olaylarında Sergileyebilecekleri Davranışları ve Katılım Konusundaki Gönüllülük Düzeylerini Ölçmeyi Hedefleyen Madde Verileri	46
Tablo 12. Öğrencilerin Kitlesele Yaralanma Olaylarında Sergileyebilecekleri Davranışlar ve Katılım Gönüllülük Düzeylerinin Karşılaştırılması (Ki-Kare Analizi)	46

Tablo 13. Öğrencilerin KYO’da Sergileyebilecekleri Davranışları ve Katılım ve Gönüllülük Düzeylerini Ölçmeyi Hedefleyen Madde Verileri..... 47

Tablo 14. Öğrencilerin Kitlesele Yaralanma Olaylarında Gönüllülük Düzeyi Maddeleri Cevap Yüzdelele Karşılaştırılması..... 49

Tablo 15. Öğrencilerin Kitlesele Yaralanma Olaylarında Gönüllülük Düzeyi Maddeleri Cevap Yüzdelele Karşılaştırılması..... 49

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa No.
Şekil 1. Katılımcıların Demografik ve Eğitimsel Dağılımı	33
Şekil 2. Öğrencilerin Kitlesele Yaralanma Olaylarına İlişkin Bilgi Düzeylerini 5 Dereceli Likert Ölçeğine Göre Göstermektedir.	38
Şekil 3. Öğrencilerin Kitlesele Yaralanma Olaylarında Sergileyebilecekleri Davranışlar ve Gönüllülük Düzeyleri 5'li Likert Ölçeğine Göre Yığılmış Çubuklar Şeklinde Gösterilmiştir.	45

KISALTMALAR

KYO:	Kitle Yaralanmalı Olaylar
KKE:	Kişisel Koruyucu Ekipman
STE:	Simülasyon Temelli Eğitim
TYD:	Temel Yaşam Desteği
AFAD:	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
PIY:	Afet Müdahale Eğitimi

GİRİŞ

Dünya genelinde afetlerin sıklığı ve şiddetinin giderek artması, özellikle hemşirelik alanında, iyi donanımlı bir sağlık iş gücünün gerekliliğini ortaya koymaktadır. Geleceğin sağlık hizmeti sunucuları olan hemşirelik öğrencileri, afetlere müdahale ve yönetim süreçlerinde hayati bir rol oynamaktadır. Bu öğrencilerin afet durumlarına ilişkin bilgi düzeyleri, tutumları ve hazırlık seviyeleri, gerçek yaşam senaryolarındaki etkinliklerini doğrudan etkilemektedir (Aurelio, Romagnoli ve Di Giovanni, 2022). Dolayısıyla, hemşirelik öğrencilerinin kitle yaralanmalı olaylara katılım konusundaki mevcut hazırlık düzeylerini anlamak, hedefe yönelik eğitimsel müdahalelerin geliştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Afet hazırlık eğitimi, hemşirelik öğrencilerinin triyaj ve acil müdahale konularındaki yetkinliklerini artırmak için kritik bir gerekliliktir. Son yıllarda simülasyon temelli eğitimler, hemşirelik öğrencilerinin afet triyajı becerilerini geliştirmede etkili bir yöntem olarak öne çıkmıştır. Bu eğitimler, öğrencilerin acil durumlarda harekete geçme konusundaki güvenlerini pekiştirirken, teorik bilgilerini de uygulamalı olarak güçlendirmektedir. Özellikle yüksek stresli durumlarda bu teorik-pratik bütünlük, müdahale başarısı açısından hayati önemdedir. (Hamdi ve Al Thobaity, 2023). Afet müdahalesine yönelik öz-yeterlilik algısı da, hemşirelik öğrencilerinin acil durumlara katılım konusundaki gönüllülüğünü etkileyen önemli bir faktördür. Araştırmalar, hemşirelik öğrencilerinin algılanan öz-yeterlilik düzeyleri ile afet müdahalesine hazırlık durumları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir (Hasan, Al Kharraz ve Almutairi, 2024).

Öz-yeterliliği destekleyen veya engelleyen faktörlerin belirlenmesi, eğitimcilerin öğrencileri gerçek yaşam zorluklarına daha etkin şekilde hazırlayacak programlar tasarlamalarına olanak tanımaktadır. Hemşirelik öğrencilerinin kriz anlarında gönüllü olma isteklilikleri, özellikle COVID-19 pandemisi gibi küresel olaylar bağlamında son yıllarda yapılan çalışmaların odak noktası olmuştur. Bulgular, öğrencilerin gönüllülüğünün, hazırlık düzeyleri ve etkili katkı sağlayabileceklerine dair algılarıyla bağlantılı olduğunu ortaya koymaktadır (Hj Abdul Aziz, Mohd Yusoff ve Haron, 2021). Bu durum, yalnızca bilgi aktaran değil, aynı zamanda öğrencilerde görev bilinci ve hazırlık hissi geliştiren bütüncül eğitim programlarının gerekliliğini

açıkça ortaya koymaktadır. Ayrıca, afet eğitiminin hemşirelik öğrencilerinin bilgi düzeyini ve acil durumlara müdahale etme konusundaki algılanan yetkinliklerini anlamlı ölçüde artırdığı gösterilmiştir (Hung, Wang ve Chen, 2021).

Bu tür eğitim programlarının etkinliğinin değerlendirilmesi, hemşirelik müfredatlarının öğrencileri afet müdahalesinin gerçekliklerine yeterli şekilde hazırlayıp hazırlamadığını belirlemek açısından büyük önem taşımaktadır. Afet hemşireliği eğitiminin öğrencilerin hazırlık düzeyine etkisi üzerine yapılan çalışmalar, yapılandırılmış eğitimsel müdahalelerin bilgi ve hazırlık düzeyinde gelişim sağladığını ortaya koymuştur (Kalanlar, 2018). Hemşirelik eğitimi değişim ve dönüşüm geçirirken, afet hazırlığının temel müfredata entegre edilmesi, gelecekteki hemşirelerin kitle yaralanmalı olaylarla etkin bir şekilde başa çıkabilmesi açısından kaçınılmaz bir gerekliliktir. Bilgi ve becerilerin yanı sıra, afet anlarında hemşirelerin çalışma istekliliği ve yeterliliği; kişisel inançlar, kurumsal destek gibi çeşitli faktörlerden etkilenmektedir (Kugum ve İnal Önal, 2022). Bu etkenlerin anlaşılması, eğitimcilerin ve politika yapıcılarının, hemşirelik öğrencilerini afet müdahalelerine katılmaya teşvik eden destekleyici ortamlar yaratmasına yardımcı olabilir. Ayrıca, hemşirelik öğrencilerinin acil durumlarda ilk yardım davranışlarına yönelik tutumları da araştırılmış ve gelecekteki sağlık profesyonelleri arasında proaktif müdahale yaklaşımlarının geliştirilmesinin önemi vurgulanmıştır (Pei, Zhao ve Liu, 2018).

Sorumluluk bilinci ve hazırlık duygusunun aşılınması yoluyla, hemşirelik eğitimi, acil durumlara müdahaleye hazır bir hemşire neslinin yetişmesine katkı sağlayabilir. Afet senaryolarında hemşirelik öğrencilerinin mağdurlara bakım verme konusundaki gönüllülük düzeyleri de önemli bir araştırma alanı olarak öne çıkmaktadır. Çalışmalar, bu gönüllülüğü etkileyen çeşitli kolaylaştırıcı ve engelleyici unsurlar bulunduğunu ortaya koymuş; bu durum, söz konusu zorlukları ele alan kapsamlı eğitim programlarına duyulan ihtiyacı güçlendirmiştir (Sharifian ve Amini, 2022; Tayebi, Farahani ve Shad, 2024).

Sonuç olarak, afet hemşireliği eğitiminin geliştirilmesi, yalnızca Amerika Birleşik Devletleri'nde değil, dünya genelinde hemşirelik iş gücünün genel hazırlık düzeyini artırmak açısından kritik bir öneme sahiptir (Veenema ve ark., 2017).

BİRİNCİ BÖLÜM

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE AFET HAZIRLIĞI: BİLGİ, TUTUM ve ÖZ-YETERLİLİK

1.1. Araştırma Soruları

Bu araştırmada, hemşirelik öğrencilerinin kitle yaralanmalarına yönelik bilgi, davranış ve gönüllülük durumları çeşitli boyutlarıyla ele alınmaktadır. Bu kapsamda aşağıdaki sorular yanıt aranmıştır:

- Hemşirelik öğrencilerinin, kitle yaralanmalı olaylar sırasında afet hazırlığı, müdahale rolleri ve sorumlulukları konularındaki bilgi ve özetkinlik düzeyleri nedir?
- Hemşirelik öğrencileri, afet müdahalesine katılım konusundaki çalışma isteği ve gönüllülüklerine ilişkin algıları nasıldır?

1.2. Araştırmanın Amaç ve Önemi

Bu çalışmanın temel amacı, hemşirelik öğrencilerinin kitle yaralanmalı olaylara müdahale konusundaki bilgi düzeylerini, davranışlarını ve gönüllülüklerini değerlendirmektir. Bu unsurların anlaşılması, çeşitli açılardan önem arz etmektedir:

- Hazırlık Düzeyinin Artırılması: Mevcut bilgi ve davranışların değerlendirilmesi yoluyla, eğitim kurumları eksiklikleri belirleyebilir ve afet hazırlık eğitimlerini güçlendirebilir.
- Müdahale Kapasitesinin Geliştirilmesi: Öğrencilerin afet müdahalesine katılım konusundaki istekliliklerine dair bulgular, geleceğin hemşirelerinde proaktif bir tutum geliştirilmesine yönelik stratejilerin belirlenmesine katkı sağlayabilir.
- Müfredat Geliştirme Sürecine Katkı: Elde edilen veriler, afet hazırlığı ve müdahale eğitiminin etkili bir şekilde entegre edildiği hemşirelik müfredatlarının oluşturulmasına rehberlik edebilir.

1.3. Yöntem

Bu çalışma, nicel araştırma yöntemlerini bir arada kullanan tanımlayıcı bir çalışmasıdır. Bu yaklaşım, hemşirelik öğrencilerinin bilgi ve davranışlarına dair kapsamlı bir anlayış sağlamanın yanı sıra, afet müdahalesine yönelik kişisel deneyimlerini ve tutumlarını da ortaya koymayı amaçlamaktadır.

1.4. Kapsam ve Sınırlılıklar

Bu çalışmanın kapsamı, Bir vakıf üniversitesinde öğrenim gören hemşirelik öğrencilerini içermekte olup, odak noktası öğrencilerin kitle yaralanmalı olaylara yönelik bilgi düzeyleri, davranışları ve müdahaleye gönüllülükleridir. Ancak çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır:

- Örneklem Büyüklüğü: Katılımcı sayısının sınırlı olması, elde edilen bulguların genellenebilirliğini kısıtlayabilir.
- Öz Bildirime Dayalı Veriler: Verilerin katılımcıların kendi beyanlarına dayanması, bilgi düzeyleri ve gönüllülük konularında abartılı yanıtlar verilmesine neden olabilir.
- Veri Toplama Tekniği: Bu çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin afet müdahalesine yönelik bilgi düzeyleri, davranışları ve gönüllülüklerini kapsamlı bir şekilde değerlendirmek amacıyla yapılandırılmış anketlerden oluşan bir veri toplama yöntemi kullanılmıştır.
- Yapılandırılmış Anketler: Anket formunda, öğrencilerin kitle yaralanmalı olaylara (KYO) etkili şekilde müdahale etme konusundaki bilgi, davranış ve gönüllülüklerini ölçmek amacıyla sorular oluşturulmuştur. Anket soruları 3 kişilik bilirkişi heyeti ve bir Türk dili ve edebiyatı uzmanı tarafından incelenmiş ve yapılmaya uygun bulunmuştur.
- Veri Analizi: Anketlerden elde edilen nicel veriler, istatistiksel yöntemler kullanılarak analiz edilmiş; eğilimler ve değişkenler arasındaki ilişkiler değerlendirilmiştir.

- Dahil Edilme Kriterleri: Çalışmaya katılacak bireylerin aşağıdaki kriterleri karşılaması gerekmektedir:

- ✓ Kayıtlı Hemşirelik Öğrencisi

- ✓ Katılımcılar; çalışmanın yapıldığı vakıf üniversitesindeki lisans düzeyinde hemşirelik programına aktif olarak kayıtlı olmalıdır.

- Gönüllü Katılım: Öğrencilerin, çalışmaya katılmaya istekli olmaları ve bilgilendirilmiş onam vermeleri gereklidir.

1.5. Temel İlkeler

Hemşirelik öğrencilerinin kitlesel yaralanmalı olaylara hazırlık sürecinde edinmeleri gereken bilgi, beceri ve tutumların belirli ilkeler doğrultusunda şekillenmesi oldukça önemlidir. Bu ilkeler, öğrencilerin afet ortamlarında etkili, güvenli ve etik müdahalelerde bulunabilmeleri için temel bir çerçeve sunar. Aşağıda, hemşirelik öğrencilerinin afetlere hazırlık ve müdahale süreçlerinde kazanmaları gereken temel ilkelere yer verilmiştir:

- Hemşirelik Eğitiminin Rolü: Afetlere hazırlık, acil durumlara etkili bir şekilde müdahale edebilmek amacıyla planlama, eğitim ve kaynak tahsisini içeren proaktif bir yaklaşımdır. Bu hazırlık süreci, özellikle hemşireler olmak üzere sağlık profesyonellerinin, kitle yaralanmalı olayları etkin biçimde yönetebilmeleri için gerekli bilgi ve becerileri kapsar.

- Hemşireliğin Rolü: Hemşirelik eğitimi, öğrencilerin afet durumlarını yönetebilecek yeterliliklerle donatılmasında hayati bir rol üstlenir. Afet hazırlığının hemşirelik müfredatına entegre edilmesi, öğrencilerin acil durum protokolleri, triyaj süreçleri ve afet müdahalesinin psikolojik yönleri konusunda bilgi sahibi olmalarını sağlar.

- Bilgi Edinimi: Afet hazırlığının temel ilkelerinden biri bilgi edinimidir. Hemşirelik öğrencileri, afet türlerini, bu afetlerin sağlık sistemleri üzerindeki potansiyel etkilerini ve bu süreçlerde üstlenmeleri gereken özgül rolleri anlamalıdır. Bu bilgi, yüksek stresli durumlarda etkili karar verme açısından kritik öneme sahiptir.

- **Beceri Gelişimi:** Kuramsal bilginin yanı sıra pratik beceriler de hemşirelik öğrencileri için vazgeçilmezdir. Triyaj, ilk yardım ve acil müdahale teknikleri gibi alanlarda verilen eğitim, öğrencilerin kitle yaralanmalı olaylarda hızlı ve etkili şekilde hareket etme yetkinliğini artırır. Özellikle simülasyon temelli eğitimler (STE), bu becerilerin kazandırılmasında son derece etkilidir.

- **Öz-Yeterlik ve Özgüven:** Öz-yeterlilik, bireyin belirli görevleri başarıyla yerine getirebilme inancını ifade eder. Hemşirelik öğrencilerinde yüksek düzeyde öz-yeterlilik, afet müdahalesine katılım konusundaki istekliliği artırabilir. Bu nedenle eğitim programları, uygulamalı eğitimler ve gerçekçi senaryolar aracılığıyla öğrencilerin özgüvenlerini geliştirmeye odaklanmalıdır.

- **Etik Hususlar:** Afet durumlarında hemşireler; kaynakların dağıtımı, bakım önceliklendirmesi gibi etik ikilemlerle karşı karşıya kalabilir. Bu nedenle, hemşirelik öğrencilerinin etik ilke ve çerçeveleri anlamaları, bu zorluklarla baş edebilmeleri ve hasta yararını önceleyen bilinçli kararlar alabilmeleri açısından büyük önem taşır.

- **Disiplinlerarası İş Birliği:** Afetlere müdahale, çeşitli sağlık profesyonelleri arasında etkili iletişim ve ekip çalışması gerektiren iş birliğine dayalı bir süreçtir. Hemşirelik öğrencileri, farklı disiplinlerle birlikte çalışmaya yönelik olarak eğitilmeli; diğer meslek gruplarının rollerini anlamalı ve acil durumlar sırasında iş birliği ve koordinasyonu nasıl sağlayacaklarını öğrenmelidir.

- **Kültürel Yeterlilik:** Afet müdahalesinde kültürel yetkinlik büyük önem taşır; çünkü farklı topluluklar, acil durumlara farklı ihtiyaçlar ve tepkilerle karşılık verebilir. Hemşirelik öğrencileri, afetlerden etkilenen tüm bireylere uygun bakım ve destek sunabilmek için kültürel duyarlılık konusunda eğitilmelidir.

- **Sürekli Öğrenme ve Uyum Sağlama:** Afet yönetimi alanı sürekli gelişen ve değişen bir yapıdadır; bu nedenle sürekli öğrenmeyi benimsemek gereklidir. Hemşirelik öğrencileri, afet hazırlığı ve müdahalesine yönelik en iyi uygulamalar, gelişmekte olan teknolojiler ve güncel araştırmalar konusunda bilgilerini güncel tutmaları için teşvik edilmelidir.

- **Toplumla Etkileşim:** Son olarak, toplumla etkileşim, afet hazırlığının temel ilkelerinden biridir. Hemşirelik öğrencileri, toplumu afetler konusunda bilinçlendirmeyi ve hazırlıklı olmayı hedefleyen sosyal sorumluluk ve bilgilendirme

programlarında aktif rol almalı, böylece toplumsal dayanıklılığın gelişimine katkıda bulunmalıdır.

1.6. Temel Kavramlar

Bu araştırmada ele alınan temel kavramlar, hemşirelik öğrencilerinin kitlesel yaralanmalı olaylara yönelik bilgi düzeylerini, davranış biçimlerini ve gönüllülük durumlarını kapsamlı bir şekilde değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Kavramların açık bir şekilde tanımlanması, araştırmanın kuramsal çerçevesinin netleşmesine ve verilerin doğru yorumlanmasına katkı sağlar. Aşağıda çalışmada kullanılan temel kavramlara ilişkin açıklamalar yer almaktadır:

- **Hemşirelik Öğrencilerinin Afet Hazırlığı Bilgisi:** Bu kavram, hemşirelik öğrencilerinin tıbbi kavramlar, prosedürler ve protokoller hakkındaki bilgi ve anlayışlarını ifade eder. Kitle yaralanmalı olaylar (KYO) bağlamında bu bilgi, afetlere hazırlık, triyaj süreçleri, acil müdahale stratejileri ve kişisel koruyucu ekipman (KKE) kullanımı gibi unsurları kapsar. (Kinsley, Puia ve Zinan, 2015) tarafından yapılan bir çalışmada, simülasyon temelli eğitimin (STE), hemşirelik öğrencilerinin KYO'lara hazırlık düzeyini artırmada önemli bir araç olduğu vurgulanmıştır.

- **Hemşirelik Öğrencilerinin Davranışları:** Bu kavram, özellikle acil durumlar sırasında, hemşirelik öğrencilerinin klinik ortamlarda sergiledikleri eylem ve tutumları ifade eder. Bu kapsamda; baskı altında çalışma yetenekleri, protokollere uyum, etkili iletişim kurma becerileri ve sağlık ekipleriyle iş birliği yapma kabiliyetleri yer almaktadır. (Curtis, Aitken ve Wake, 2022), afet tatbikatlarına katılımın hemşirelik öğrencilerinin davranışlarını olumlu yönde etkilediğini; bu deneyimlerin, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini ve kitle yaralanmalı olayları yönetme konusundaki özgüvenlerini artırdığını vurgulamıştır.

- **Hemşirelik Öğrencilerinin Kitlesel Yaralanmalı Olaylarda (KYO) Çalışmaya Gönüllülüğü:** Bu kavram, hemşirelik öğrencilerinin kitle yaralanmalı olaylar (KYO) sırasında klinik görevleri üstlenme konusundaki hazırlık düzeylerini ve motivasyonlarını ifade eder. Bu istekliliği etkileyen başlıca faktörler; öğrencilerin kendilerini yeterli hissetmeleri, bilgi düzeyleri, daha önce aldıkları eğitimler ve afet müdahalesine yönelik kişisel tutumlarıdır. Uluslararası Kitle Yaralanmalı

Olaylarda Hemşirelik Eğitimi Koalisyonu, hemşirelerin KYO'lara etkili bir şekilde yanıt verebilmeleri için hazırlıklı ve istekli olmalarının önemine dikkat çekmekte; bu hazırlığın ancak yeterli eğitim ve öğretimle sağlanabileceğini vurgulamaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

LİTERATÜR TARAMASI

Afetlere hazırlık, hemşirelik eğitiminin en kritik bileşenlerinden biridir. Geleceğin sağlık hizmeti sunucuları olan hemşirelik öğrencilerinin, olağanüstü durumlarla karşılaştıklarında etkili ve bilinçli tepkiler verebilecek şekilde eğitilmeleri ve hazırlanmış olmaları gerekmektedir. Bu bölümde, hemşirelik öğrencilerinin afetlere hazırlık konusundaki algılarına ilişkin literatür gözden geçirilmekte; temel kavramlara dair bilgi düzeyleri, kitle yaralanmalı olaylardaki rollerine dair farkındalıkları ve müdahale prosedürlerine ilişkin yetkinlikleri değerlendirilmektedir. Bu temel yapı taşları üzerinden, öğrencilerin afetlerle başa çıkmaya ne derece hazır oldukları değerlendirilebilir.

İlk bölüm, afet hazırlığı kavramına ilişkin bilgi ve anlayışa odaklanmaktadır. Etkili bir afet müdahalesinin temeli, sağlam bir teorik bilgiye dayanmaktadır. Bu bölümde, öğrencilerin kitle yaralanmalı olaylar sırasında üstlenmeleri gereken rol ve sorumluluklara ilişkin farkındalıkları ele alınmakta; bu bilgiler, koordineli ve etkin bakım sunumu açısından hayati önemdedir. Ayrıca, öğrencilerin afet durumlarında öğrenmeleri gereken müdahale prosedürleri de değerlendirilmektedir; çünkü bireyin hazırlık düzeyi, çeşitli afet senaryolarına yönelik protokolleri ayrıntılı biçimde bilmesiyle doğrudan ilişkilidir.

Bilgi düzeyinin ötesine geçen ikinci bölümde ise, hemşirelik öğrencilerinin afetlere müdahale etme becerilerini nasıl değerlendirdikleri incelenecektir. Bu değerlendirme, öğrencilerin özgüven düzeyleri ve algılanan yeterlilikleri hakkında önemli ipuçları sunacaktır. Öğrencilerin kitle yaralanmalı olaylara katılma isteklilikleri, hazırlık düzeylerini belirlemede en az bilgi kadar önemli bir ölçüttür. Ayrıca, baskı altında sergilenen davranış eğilimleri incelenerek, öğrencilerin gerçek bir afet durumunda nasıl tepkiler vereceklerine dair öngörüler elde edilecektir.

Son olarak, hemşirelik öğrencilerinin afetlere katılım konusundaki tutumlarını etkileyen faktörler ele alınmaktadır. Önceki eğitim ve öğrenim geçmişinin bireyin hazırlık ve özgüven düzeyini nasıl etkilediği değerlendirilmektedir. Aynı zamanda,

kültürel inanç ve değerler de ele alınmakta; çünkü bu unsurlar, afetler sırasında risk algısını ve sorumluluk anlayışını büyük ölçüde şekillendirmektedir. Bölümün bu kısmında ayrıca kişisel motivasyonun ve algılanan riskin önemi tartışılmakta; bu etmenlerin, öğrencilerin afetlere müdahale etme istekliliğini artırabileceği veya engelleyebileceği vurgulanmaktadır.

Bu bölüm, hemşirelik öğrencilerinin afetlerle başa çıkma konusundaki hazırlık düzeylerini tam anlamıyla kavrayabilmek amacıyla literatürün ayrıntılı bir analizini yapmayı hedeflemektedir. Böylece, hemşirelik müfredatlarında eğitim programlarının ve öğretim stratejilerinin özelleştirilmesine katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

2.1. Hemşirelik Öğrencilerinin Afet Hazırlığına İlişkin Bilgi ve Anlayışları

Afetlere hazırlık, hemşirelik eğitiminin en önemli bileşenlerinden biridir. Bu kavram, öğrencinin olası bir afete etkin ve uygun bir şekilde müdahale edebilmesini sağlayacak gerekli bilgi ve becerilerle donatılmış olması anlamına gelir. Hazırlık sürecinin temel kavramları arasında afet türlerinin bilinmesi, afet yönetiminin evrelerinin anlaşılması ve planlama ile eğitimin her zaman bütünleyici bir parça olarak öneminin kavranması yer almaktadır. Yapılan araştırmalar, hemşirelik öğrencilerinin bu temel kavramlara ilişkin bilgi düzeylerinin homojen olmadığını ortaya koymuştur; bu durum, gerçek acil durumlar karşısındaki hazırlık seviyelerini olumsuz etkileyebilmektedir (Wang, Zhang ve Liu, 2010).

2.1.1. Afet Hazırlık Kavramlarına Dair Öğrenci Bilgisi

Hammad, Arbon ve Gebbie, (2011) Güney Avustralya'daki acil hemşirelerinin afetlere müdahaledeki rollerine ilişkin bilgi ve algılarını inceledikleri çalışmada, hemşirelerin afet hazırlığı konusunda temel bir bilgiye sahip oldukları, ancak belirli protokoller ve prosedürler konusunda önemli bilgi eksikliklerinin bulunduğu belirlenmiştir. Bu bulgular, afet hazırlığı kavramlarının daha belirgin biçimde işlendiği gelişmiş eğitim programlarına olan ihtiyacı pekiştirmektedir; böylece öğrencilerin görevlerini layıkıyla yerine getirebilmeleri için yeterli düzeyde hazırlanması sağlanabilir.

İnal ve Kaya (2021), Türkiye’de sağlık alanı öğrencileri için afet eğitiminin önemini bir kez daha vurgulamışlardır. Yaptıkları çalışmada, afetlere hazırlık konusunda resmi eğitim almış öğrencilerin acil durumlara müdahale konusundaki bilgi düzeylerinin ve kendilerine olan güvenlerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum, afetlere hazırlık konusunun hemşirelik müfredatına entegre edilmesinin, temel kavramların anlaşılmasını büyük ölçüde güçlendireceğini göstermektedir.

Ayrıca Hung ve arkadaşları (2021) tarafından yürütülen bir değerlendirme çalışması, afet eğitiminin lisans düzeyindeki hemşirelik öğrencileri üzerindeki etkisini ortaya koymuştur. Araştırma sonucunda, afet eğitimi programlarına katılan öğrencilerin bilgi düzeylerinin arttığı ve afet müdahale faaliyetlerine katılma isteklerinin belirgin şekilde yükseldiği gözlemlenmiştir. Bu bulgu, hemşirelik eğitiminde kapsayıcı afet hazırlık eğitimlerinin gerekliliğini güçlü biçimde vurgulamaktadır.

Simülasyon temelli öğrenmenin, öğrencilerde afet hazırlığına ilişkin bilgi düzeyini artırmadaki katkısı oldukça anlamlıdır. Simülasyon, öğrencilerin teorik bilgilerini gerçekçi koşullarda uygulayabildikleri pratik bir öğrenme ortamı sunmaktadır. Bu metinde ele alınan çalışmalardan birinde, simülasyon eğitimi sonrasında hemşirelik öğrencilerinin afetlere müdahale etme konusundaki özgüvenlerinde belirgin bir artış gözlenmiştir (Choi ve Lee, 2021).

Acil sağlık hizmeti sunucularının algılarına yönelik Sultan, Almutairi ve Alotaibi (2020) tarafından yapılan çalışmada ise, katılımcıların büyük çoğunluğu kendilerini afetlere müdahale konusunda yetersiz hissettiklerini ifade etmiştir. Bu yetersizliğin başlıca nedeni olarak afet yönetimi konusundaki eğitimin ve öğretimin eksikliği gösterilmiştir. Bu durum, hemşirelik müfredatlarının yeniden düzenlenmesini ve afet hazırlığının öncelikli bir alan olarak ele alınmasını zorunlu kılmaktadır.

Özetle, afet hazırlığı kavramı hemşirelik öğrencileri tarafından yeterince özümsemiş olmalıdır ki, olağanüstü durumlara etkin bir şekilde yanıt verilebilsin. Eğitim kurumlarının, bu bilgi düzeyini yükseltmek amacıyla daha etkili eğitim programları, simülasyon uygulamaları ve afet yönetiminin tüm boyutlarını kapsayan kapsamlı müfredatlar oluşturma konusunda güçlü bir sorumluluğu bulunmaktadır.

2.1.2. Kitleseel Yaralanma Olaylarında Rol ve Sorumlulukların Anlaşılması

Kitle yaralanmalı olaylar sırasında hemşirelik öğrencilerinin rollerini ve sorumluluklarını anlamaları, afetlere etkin yanıt verebilmeleri açısından büyük önem taşır. Bu tür durumlarda, hemşirelik öğrencilerinin sağlık hizmetleri ekibi içerisinde belirlenmiş görev ve sorumluluklar doğrultusunda hareket ederek, etkilenen hastalara uygun bakım sunma çabası içinde olmaları beklenmektedir. Nashwan, Abujaber ve Mohamed, (2021) tarafından yapılan araştırmaya göre, hemşirelerin afet sırasında görev yapma isteklerini etkileyen temel unsur, rollerine ilişkin bilgi düzeyi ve bu rollerin net olarak tanımlanmış olmasıdır.

Hammad ve arkadaşları (2011) tarafından gerçekleştirilen araştırma, birçok acil servis hemşiresinin kitle yaralanmalı bir olay ilan edildiğinde sorumluluklarını açık bir şekilde anlamadığını ortaya koymuştur. Roller hakkında net bir anlayış olmadığında, müdahalede karmaşa yaşanmakta ve bu durum etkin bir yanıt verilmesini engellemektedir. Bu nedenle, bu tür durumlarla ilgili hemşirelerin rolü ve görev kapsamı açıkça tanımlanmalı ve hemşirelik eğitime entegre edilmelidir.

İnal ve Kaya'nın, (2021) çalışmasına göre, afet sırasında rollerini anlayan öğrenciler, acil müdahale çalışmalarına katılma konusunda daha fazla istek göstermektedir. Bu bulgu, rollerin anlaşılmasının öğrencilerin özgüvenini ve gerçek yaşamda karşılaştıkları durumlara hazırlığını artıracakını göstermektedir. Eğitim programları, afetlere müdahalede ekip çalışması ve iletişimin önemini vurgulamalıdır.

Ayrıca, Hung ve arkadaşları (2021) afet eğitiminin, öğrencilerin rollerine dair anlayışlarını geliştirmede etkili olduğunu ortaya koymuştur. Bu değerlendirme çalışmasında, yapılandırılmış eğitim programlarına katılan öğrencilerin yalnızca bu programlar sayesinde kitle yaralanmalı olaylar sırasında kendi sorumluluklarını tanımlayabildikleri bulunmuştur. Bu durum, hemşirelik öğrencilerine rollerin açıkça aktarılmasını sağlayan kapsamlı bir afet eğitiminin gerekliliğini bir kez daha vurgulamaktadır.

Choi ve Lee (2021) ise afetlere müdahalede rol netliğinin önemini vurgulamıştır. Çalışmalarında, sorumluluklarını iyi anlayan hemşirelerin acil durumlara daha etkili yanıt verebildikleri ortaya konmuştur. Bu bulgu, hemşirelik

öğrencilerinin kitle yaralanmalı olaylar sırasında etkili müdahalede bulunabilmeleri için, müfredata role özgü eğitimlerin dahil edilmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Sultan ve arkadaşları (2020) ise bu gerçeği bir adım daha ileriye taşımıştır. Acil sağlık hizmeti sunucularının afetlerdeki rollerine ilişkin algılarını inceledikleri çalışmalarında, katılımcıların önemli bir kısmının, kendilerine özgü belirlenmiş görevlerin eksikliği nedeniyle kendilerini hazırlıksız hissettiklerini belirtmişlerdir. Bu durum, hemşirelik eğitiminde role dayalı eğitimlerin gerekliliğini açıkça ortaya koymaktadır.

Özetle, hemşirelik öğrencilerinin kitle yaralanmalı bir olayda üstlenecekleri rollerin ve sorumlulukların net bir şekilde anlaşılması, afetlere daha etkin yanıt verebilmelerini sağlayacaktır. Eğitim kurumları, sağlık ekipleri içinde üstlenilecek görevlerin açıkça anlatıldığı, özel olarak yapılandırılmış eğitim programlarını hayata geçirmeyi öncelikli bir hedef haline getirmelidir.

2.1.3. Afet Durumlarında Müdahale Süreçlerine Yönelik Farkındalık

Afet durumlarında müdahale prosedürlerine yönelik farkındalık, hemşirelik eğitiminin hayati bir boyutunu oluşturmaktadır. Hemşirelik öğrencilerinin, hastaların ve toplumun güvenliğini sağlamak amacıyla etkili afet müdahalesini yönlendiren protokol ve prosedürlere hâkim olması gerekmektedir. Araştırmalar, birçok hemşirelik öğrencisinin bu prosedürlere dair yeterli farkındalığa sahip olmadığını, bunun da acil durumlar sırasında etkili yanıt verme yetilerini olumsuz etkileyebileceğini ortaya koymaktadır (Wang, Zhang ve Liu, 2010).

Hammad ve arkadaşları (2011) tarafından yapılan çalışmada, acil servis hemşirelerinin afet müdahale prosedürlerine dair farkındalık algıları incelenmiştir. Araştırmada, hemşirelerin çoğunun genel bir afet müdahale bilgisine sahip olduğu ancak belirli protokollere ilişkin bilgilerinde ciddi eksiklikler bulunduğu tespit edilmiştir. Bu durum, afet müdahale prosedürlerinin ayrıntılarına odaklanan kapsamlı bir eğitimin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

İnal ve Kaya (2021), afet durumlarında farkındalığın önemini vurgulamış ve müdahale prosedürlerine yönelik resmi eğitim almış öğrencilerin, acil durumlarda

hareket etme konusunda daha hazırlıklı ve kendine güvenli olduklarını göstermiştir. Bu bulgular, hemşirelik müfredatına müdahale prosedürü eğitimlerinin entegre edilmesinin öğrenci farkındalığını önemli ölçüde artırabileceğini göstermektedir.

Hung ve arkadaşları (2021) tarafından yürütülen bir değerlendirme çalışması, afet eğitiminin öğrencilerin müdahale prosedürlerine ilişkin farkındalığı üzerindeki etkisini incelemiştir. Sonuçlar, yapılandırılmış eğitim programlarına katılan öğrencilerin protokollere ve prosedürlere dair anlayışlarında belirgin bir gelişme gösterdiklerini ortaya koymuştur. Bu durum, hemşirelik eğitiminde kapsamlı afet hazırlık eğitimlerinin gerekliliğini güçlü bir şekilde desteklemektedir.

Choi ve Lee (2021) de afet müdahalesinde farkındalığın önemine dikkat çekmiştir. Araştırmalarında, müdahale prosedürlerine hâkim olan hemşirelerin acil durumlar sırasında daha kararlı ve etkili hareket ettikleri belirlenmiştir. Bu bulgu, eğitim programlarının müdahale protokollerinin öğretime öncelik vermesi gerektiğini bir kez daha gözler önüne sermektedir.

Sultan ve arkadaşları (2020) ise acil sağlık çalışanlarının müdahale prosedürlerine ilişkin farkındalık algılarını incelemiş ve katılımcıların önemli bir kısmının, belirli protokoller hakkında eğitim eksikliği nedeniyle kendilerini yetersiz hissettiklerini bildirmiştir. Bu durum, hemşirelik programlarının yeniden değerlendirilmesini ve müdahale prosedürlerine yönelik farkındalığın müfredatta önceliklendirilmesini gerekli kılmaktadır.

Sonuç olarak, afet durumlarında müdahale prosedürlerine ilişkin farkındalık, etkili hemşirelik uygulamaları için vazgeçilmezdir. Eğitim kurumları, bu farkındalığı artırmak adına hedef odaklı eğitimler, simülasyon uygulamaları ve afet müdahalesinin karmaşık doğasını kapsayan kapsamlı müfredatlar geliştirmeye odaklanmalıdır.

2.2. Afet Müdahalesiyle İlgili Davranışlar ve Öz-Yeterlik Algısı

Afet müdahalesine katılım konusundaki bireysel yetinin öz-değerlendirmesi, hemşirelik öğrencileri için son derece önemlidir; zira bu değerlendirme, öğrencilerin acil durumlara müdahale konusundaki özgüvenlerini ve hazırlık düzeylerini yansıtır. Araştırmalar, hemşirelik öğrencilerinin becerilerini çoğunlukla aldıkları eğitim ve

önceki deneyimleri doğrultusunda değerlendirdiklerini göstermektedir. Örneğin, Hung ve arkadaşları (2021) tarafından yapılan çalışmada, kapsamlı afet eğitimi alan öğrencilerin, afetler sırasında etkili şekilde müdahale etme konusundaki öz-yeterlilik algılarının daha yüksek olduğu ortaya konmuştur. Bu bulgu, yapılandırılmış eğitimin öğrencilerin kendi yeteneklerine dair algılarını anlamlı şekilde geliştirebileceğini göstermektedir.

2.2.1. Afet Müdahalesine Katılım Konusundaki Öz-Değerlendirme

Afet müdahalesine katılma konusundaki algılanan yeterlilik, akademik programlar aracılığıyla kazanılan bilgi düzeyiyle doğrudan ilişkilidir. Kalanlar (2018), afet hemşireliği eğitimi alan öğrencilerin bilgi düzeylerinde ve hazırlıklı olma durumlarında belirgin bir artış gözlemlemiş ve bunun öğrencilerin kendilerini değerlendirme biçimlerine olumlu yansıdığını vurgulamıştır. Bu ilişki, afet müdahale eğitimlerinin hemşirelik müfredatına entegre edilmesinin, öğrencilerde güven duygusunu pekiştirmek açısından ne denli kritik olduğunu ortaya koymaktadır. STE'in rolü de göz ardı edilemez. Hamdi ve Al Thobaity (2023), simülasyon uygulamalarının hemşirelik öğrencilerinin afet triyajı konusundaki yeterliliklerini önemli ölçüde artırdığını ortaya koymuştur. Bu tür uygulamalı deneyimler, öğrencilerin kontrollü bir ortamda becerilerini geliştirmelerine olanak sağlayarak, gerçek yaşam senaryolarına yönelik daha doğru bir öz-değerlendirme yapmalarına katkı sunar. Bununla birlikte, öz-değerlendirme, bireysel kişilik özellikleri ve önceki yaşantılar tarafından da şekillendirilir. Hasan ve arkadaşları (2024), gönüllülük faaliyetlerine katılmış ya da daha önce acil müdahale eğitimi almış öğrencilerin, bu tür deneyimleri olmayanlara kıyasla kendi yeterliliklerini daha yüksek derecede değerlendirdiklerini belirtmiştir. Bu bulgu, bireysel geçmişin, afet müdahalesine ilişkin öz-yeterlilik algısının oluşmasında belirleyici bir rol oynadığını göstermektedir. Ayrıca, Akran Geribildirimi ve Mentörlüğün Etkisi Akran geribildirimi ve mentörlük uygulamalarının da hemşirelik öğrencilerinin afet müdahalesine yönelik öz-yeterlilik algılarında önemli bir etkisi olduğu görülmektedir. Hj Abdul Aziz ve arkadaşlarının (2021) gerçekleştirdiği araştırma, eğitmenlerden ve akranlardan yapıcı geribildirim alan

öğrencilerin afetlere müdahale konusundaki yetkinlik algılarının daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur.

Öz-değerlendirme yalnızca bireysel ve eğitsel unsurlarla sınırlı değildir; kültürel faktörler de bu süreci etkileyebilir. Kugum ve İnal Önal (2022), afet hazırlığına ve müdahalesine ilişkin kültürel tutumların, hemşirelik öğrencilerinin kendi yeteneklerine dair algılarını şekillendirdiğini belirtmiştir. Bu kültürel farklılıkların anlaşılması, eğitim programlarının farklı öğrenci profillerine uygun şekilde uyarlanabilmesi açısından hayati önem taşımaktadır.

Öz-Değerlendirmenin Dinamik Doğası, Son olarak, öz-değerlendirmenin durağan bir süreç olmadığı da unutulmamalıdır. Öğrenciler eğitimleri ilerledikçe ve gerçek yaşam deneyimleri kazandıkça, kendilerine dair algılarında da değişimler meydana gelir. Tayebi ve arkadaşları (2024), öz-yeterlilik düzeylerinin korunması ve geliştirilmesi için sürekli eğitim ve gerçek yaşamla temasın vazgeçilmez olduğunu vurgulamıştır.

2.2.2. Kitlese Yaralanma Olaylarına Katılım Gönüllülüğü

Kitle afetlerinde görev alma istekliliği, hemşirelik öğrencileri için afet müdahale kapasitesini belirleyen temel unsurlardan biridir. Bu istek, eğitim geçmiş, kişisel motivasyon ve toplumsal beklentiler gibi çeşitli faktörlerden etkilenmektedir. Pei ve arkadaşlarının (2018) yaptığı araştırmaya göre, acil durumlara yönelik özel eğitim alan hemşirelik öğrencileri, kitle afetlerine katılım konusunda daha yüksek düzeyde gönüllülük göstermektedir. Bu durum, afet müdahale eğitimlerinin hemşirelik müfredatına dahil edilmesinin önemini bir kez daha ortaya koymaktadır.

Ayrıca, öğrencilerin psikolojik hazırlık düzeyi de bu isteklilik üzerinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Sharifian ve Amini'nin (2022) araştırması, stresle başa çıkma konusunda kendini yeterli hisseden öğrencilerin, kitle afetlerinde gönüllü olma eğilimlerinin daha yüksek olduğunu göstermiştir. Bu bulgu, eğitim programlarında ruh sağlığı ve psikolojik dayanıklılık konularına yer verilmesinin, afetlere müdahale istekliliğini artırabileceğini göstermektedir.

Ayrıca, Akran Dinamiklerinin Etkisi, Akran dinamiklerinin etkisi de göz ardı edilemeyecek kadar önemlidir. Hı Abdul Aziz ve arkadaşlarının (2021) yürüttüğü araştırma, öğrencilerin acil durumlarda nasıl davranacaklarına dair ipuçlarını sıklıkla akranlarından aldıklarını ortaya koymuştur. Destekleyici ve proaktif bir akran grubunun varlığı, bireysel olarak kitle afetlerine katılma istekliliğini artırma potansiyeline sahiptir. Bu bulgu, iş birliğine dayalı bir öğrenme ortamı oluşturma önemini vurgulamaktadır.

Toplumun sağlık çalışanlarına olan ihtiyacı gibi dışsal toplumsal etkenler de öğrencilerin gönüllülük düzeylerini etkileyebilmektedir. Kugum ve İnal Önal (2022), hemşirelerin afet müdahalesindeki kritik rolünü fark eden öğrencilerin, bu tür olaylara katılım konusunda daha istekli olduklarını belirtmiştir. Bu farkındalık, hemşireliğin acil durumlarda taşıdığı önemi vurgulayan eğitim girişimleriyle geliştirilebilir. Kişisel Motivasyonların Belirleyici Gücü, Bireysel motivasyonlar da kitle afetlerine katılma istekliliğinde önemli bir rol oynamaktadır. Başkalarına yardım etme arzusu ya da görev duygusu gibi etkenler, öğrencilerin kararlarını doğrudan etkileyebilir. Hasan ve arkadaşları (2024), özellikle özgecil (altruistik) motivasyonlarla hareket eden öğrencilerin, afet müdahalesi etkinliklerine katılma oranlarının daha yüksek olduğunu saptamıştır. Bu tür motivasyonların anlaşılması, eğitimcilerin öğrencilerin değer dünyasına hitap eden programlar tasarlamasına yardımcı olabilir. Gönüllülüğün Önündeki Engellerin Giderilmesi, Gönüllülüğü etkileyen engellerin de ele alınması gerekmektedir. Tayebi ve arkadaşlarının (2024) araştırması, yaralanma korkusu ve özgüven eksikliği gibi unsurların öğrencilerin afetlere katılım isteklerini azaltan başlıca etkenler olduğunu ortaya koymuştur. Bu tür engellerin eğitim ve psikososyal destek aracılığıyla tanınması ve azaltılması, öğrencilerin afetlere etkin şekilde katılımını teşvik edebilir.

Gönüllülüğün Sürekli Değerlendirilmesi, Son olarak, öğrencilerin gönüllülük eğilimlerinin zamanla değişebileceği unutulmamalıdır. Eğitim süreci ilerledikçe ve öğrenciler daha fazla deneyim kazandıkça, afet müdahalesine yönelik isteklilik düzeylerinde artış ya da azalma olabilir. Bu nedenle, düzenli değerlendirmeler ve geribildirim mekanizmaları oluşturmak, öğrencilerin gönüllülük eğilimlerini izlemek ve gelecekteki eğitim planlarını bu doğrultuda şekillendirmek açısından oldukça değerlidir.

2.2.3. Yüksek Baskınlı Acil Durumlarda Gözlenen Davranış Eğilimleri

Yüksek baskı altındaki acil durumlarda gözlemlenen davranış eğilimleri, hemşirelik öğrencilerinin afet anlarında nasıl tepki verdiklerini anlamak açısından son derece önemlidir. Araştırmalar, öğrencilerin aldıkları eğitim ve hazırlık düzeylerine bağlı olarak proaktif katılımdan kaçınmaya kadar değişen bir davranış yelpazesi sergileyebildiklerini göstermektedir. Kalanlar (2018), afet eğitimi almış öğrencilerin acil durumlarda daha fazla inisiyatif alma eğiliminde olduklarını ve durumu değerlendirerek bakım sağlama gibi proaktif davranışlar sergilediklerini ortaya koymuştur. Ayrıca, baskı altında sakin kalabilme yetisi, etkili müdahalecilerde sıkça gözlemlenen kilit bir davranış eğilimidir. Hamdi ve Al Thobaity (2023), stres yönetimi tekniklerini uygulayan öğrencilerin yüksek baskı altında daha iyi bir şekilde soğukkanlılıklarını koruyabildiklerini vurgulamıştır. Bu sakinliği koruyabilme becerisi, acil durumlarda sağlıklı kararlar alabilmek açısından kritik öneme sahiptir. Bununla birlikte, ekip çalışması ve etkili iletişim, acil durum bağlamında vazgeçilmez davranışlardır. Kugum ve İnal Önal (2022), iş birliğine dayalı eğitim etkinliklerine katılan öğrencilerin, simüle edilmiş afet senaryolarında iletişim ve ekip çalışması becerilerinin geliştiğini gözlemlemiştir. Bu davranışlar, müdahale ekipleri arasında koordinasyonu sağlamak açısından hayati bir rol oynar.

Öte yandan, acil durumlarda öğrencilere özgü olarak sıklıkla gözlemlenen bir diğer eğilim, eğitmenlerinden veya deneyimli akranlarından yardım ve rehberlik talep etmeleridir. Hj Abdul Aziz ve arkadaşları (2021), öğrencilerin yüksek baskı altındaki durumlarda mentorlardan destek almayı tercih ettiklerini, bunun da afet müdahalesinde iş birliği ve rehberliğin önemine dair bilinç gösterdiğini ifade etmiştir.

Dahası, önceki deneyimlerin davranışlar üzerindeki etkisi göz ardı edilemez. Pei ve arkadaşları (2018), daha önce gönüllü olarak acil durumlarda görev almış öğrencilerin, simülasyonlarda daha kendinden emin ve kararlı davranışlar sergilediklerini bildirmiştir. Bu durum, gerçek yaşam deneyimlerinin yüksek baskı altındaki davranış eğilimlerini önemli ölçüde şekillendirebildiğini göstermektedir.

Duygusal tepkilerin davranış üzerindeki etkisi de kayda değerdir. Sharifian ve Amini (2022), simülasyon sırasında kaygı veya korku yaşayan öğrencilerin, genellikle kaçınma davranışları—örneğin müdahaleye tereddütle yaklaşma—sergilediklerini

ortaya koymuştur. Bu duygusal tepkilerin eğitim yoluyla ele alınması, öğrencilerin daha uyumlu davranışlar geliştirmelerini sağlayabilir.

Son olarak, davranış eğilimlerinin gelişmesi için sürekli gözlem ve geribildirim kritik önemdedir. Tayebi ve arkadaşları (2024), eğitim uygulamalarının ardından gerçekleştirilen değerlendirme oturumlarının, öğrencilerin davranışlarını gözden geçirmelerine ve gelişime açık yönlerini belirlemelerine olanak tanıdığını vurgulamıştır. Bu tür yansıtıcı uygulamalar, öğrencilerin gerçek yaşam acil durumlarına karşı hazırlık düzeylerini artırmada önemli bir rol oynar. Sonuç olarak, hemşirelik ğrencilerinin kendilerini değerlendirdikleri yeterlilik düzeyi, kitle afetlerine katılım istekliliği ve gözlemlenen davranışları; etkili afet müdahale eğitimi (AME) programlarının oluşturulması açısından temel yapı taşlarını oluşturmaktadır. Bu alanlara odaklanmak, eğitim sürecini daha nitelikli ve hazırlayıcı kılacaktır.

2.3. Afet Katılımına Yönelik Tutumları Etkileyen Faktörler

Hemşirelik ğrencilerinin afetlere katılım konusundaki tutumları, büyük ölçüde daha önce aldıkları eğitim ve öğrenim geçmişlerinden etkilenmektedir. Araştırmalar, afet hazırlığına yönelik biçimsel eğitim almış öğrencilerin, acil durumlara müdahale etme konusunda kendilerini daha özgüvenli ve istekli hissettiklerini ortaya koymaktadır. Veenema ve arkadaşları (2017), Amerika Birleşik Devletleri'nde afet hemşireliği eğitiminin geliştirilmesi gerektiğini vurgulayarak, kapsamlı bir eğitimin öğrencilerin afetlere etkin yanıt verebilme yeterliklerini artıracılaeğine dikkat çekmiştir. Ayrıca, hemşirelik eğitimi müfredatının içeriği, öğrencilerin bu konudaki tutumlarını şekillendirmede belirleyici bir rol oynamaktadır. Caudill (2021), hemşirelik ders kitaplarındaki acil durum hazırlığına dair içerikleri analiz etmiş ve birçok programın afet müdahalesine yeterince yer vermediğini saptamıştır. Eğitimdeki bu eksiklik, hazırlıksızlığa yol açabileceği gibi, afetlere katılıma yönelik olumsuz tutumların gelişmesine de neden olabilir. Bununla birlikte, simülasyonlar ve tatbikatlar gibi uygulamalı eğitim deneyimleri, olumlu tutumların gelişmesinde hayati öneme sahiptir. Pesiridis, Alexiou, Lavdaniti ve Noula (2015), afet eğitim programlarına katılan öğrencilerin özgüvenlerinin arttığını ve gerçek hayattaki acil durumlara katılım isteklerinin güçlendiğini ortaya koymuştur. Bu tür

deneyim temelli öğrenme fırsatları, teorik bilgilerin pratik becerilere dönüşmesini sağlamaktadır.

2.3.1. Önceki Eğitim ve Sağlık Alanı Geçmişinin Etkisi

Eğitmenlerin ve mentorların etkisi de göz ardı edilmemelidir. Hisar, Yildirim ve Demir (2015), deneyimli akademisyenlerden rehberlik ve destek alan öğrencilerin afetlere katılım konusunda daha olumlu tutumlar geliştirdiklerini belirtmiştir. Bu durum, mentorluk ilişkisinin öğrencilerin algılarını ve hazırlık düzeylerini şekillendirmedeki rolünü açıkça göstermektedir. Ayrıca, akran etkisi de önemli bir faktördür. Yonge, Gorman ve Mitchell (2020), öğrencilerin acil durumlarda nasıl davranmaları gerektiği konusunda sıklıkla akranlarından örnek aldıklarını belirtmiştir. Destekleyici bir akran ortamı, bireysel tutumları olumlu yönde etkileyerek hazırlıklı ve iş birliğine açık bir kültürün oluşmasına katkı sağlayabilir.

Bunun yanında, eğitim kaynaklarının ve fırsatlarının erişilebilirliği de tutumlar üzerinde belirleyici bir rol oynamaktadır. İnal ve Kaya (2021), afet eğitimi atölyelerine ve kaynaklarına erişimi olan öğrencilerin, acil durumlara katılım isteklerinin daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bu bulgu, hemşirelik öğrencilerine yeterli eğitim imkânlarının sağlanmasının önemini bir kez daha ortaya koymaktadır.

Son olarak, olumlu tutumların sürdürülmesi için sürekli eğitim ve gelişim olanaklarının sağlanması gerekmektedir. Hung ve arkadaşları (2021), öğrencilerin afet müdahalesine dair en güncel uygulamalar hakkında bilgi sahibi olabilmeleri için sürekli öğrenme fırsatlarının sunulmasının, özgüvenlerini ve katılım isteklerini güçlendirdiğini vurgulamıştır.

2.3.2. Kültürel İnançlar ve Değerlerin Etkisi

Kültürel inançlar ve değerler, hemşirelik öğrencilerinin afetlere katılım konusundaki tutumlarını şekillendirmede önemli bir rol oynamaktadır. Farklı kültürler, afet hazırlığı ve müdahalesine dair farklı algılara sahiptir; bu durum, öğrencilerin acil durumlar karşısındaki rollerine bakış açılarını doğrudan etkileyebilir. Nafar, Behzadipour ve Rahmani (2021) tarafından yapılan sistematik bir derlemede,

sağlık ve topluma hizmete yönelik kültürel yaklaşımların, acil koşullarda çalışma istekliliği üzerinde belirleyici olduğu ortaya konmuştur.

Ayrıca, yardım davranışlarına dair kültürel normlar da öğrencilerin afet müdahalesine katılım motivasyonlarını etkileyebilir. Örneğin, kolektivizmin öne çıktığı kültürlerde bireyler, kriz anlarında başkalarına yardım etme konusunda daha güçlü bir sorumluluk hissedebilirler. Ozkazanca ve Duman Yüksela (2015) tarafından vurgulanan bu kültürel eğilim, afetlere katılım yönünde daha olumlu tutumların gelişmesine zemin hazırlayabilir.

Aile ve toplum değerlerinin etkisi de göz ardı edilmemelidir. Hisar ve arkadaşları (2015), topluma hizmet etme anlayışının güçlü olduğu ailelerden gelen öğrencilerin afet müdahalesine katılma istekliliklerinin daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Bu bulgu, ailevi ve toplumsal beklentilerin, öğrencilerin tutumlarını ve motivasyonlarını şekillendirmede etkili olduğunu göstermektedir.

Bunun yanında, risk ve güvenliğe dair kültürel inançlar da tutumlar üzerinde etkili olabilir. Örneğin, riskten kaçınma eğiliminin baskın olduğu kültürlerden gelen öğrenciler, zarar görme korkusu nedeniyle afet durumlarına müdahale etmekten kaçınabilirler. Hammad ve arkadaşları (2011), risk algısının sağlık profesyonellerinin acil durumlara müdahale etme istekliliğini büyük ölçüde etkileyebileceğini belirtmiştir.

Kültürel eğitimin hemşirelik programlarındaki rolü de bu bağlamda kritik öneme sahiptir. Veenema ve arkadaşları (2017), hemşirelik eğitimine kültürel yetkinlik kazandıran derslerin dâhil edilmesinin, öğrencilerin farklı kültürel bağlamlarda afet müdahalesine hazırlıklı olmaları açısından gerekli olduğunu vurgulamıştır. Kültürel farklılıkların anlaşılması, öğrencilerin çokkültürlü acil durum ortamlarında daha etkili çalışabilmelerini sağlayacaktır.

Ayrıca, toplumsal olaylar ve tarihsel bağlamın kültürel tutumlar üzerindeki etkisi dikkate alınmalıdır. Yakın geçmişte büyük afetler yaşamış bölgelerden gelen öğrenciler, afet bilincine daha fazla sahip olabilir ve müdahaleye daha güçlü bir motivasyon hissedebilirler. Bu tarihsel ve toplumsal bağlam, öğrencilerin gelecekteki acil durumlara katılım istekliliklerini şekillendirebilir.

Son olarak, farklı kültürel bakış açılarına saygı duyan ve bu çeşitliliği önemseyen kapsayıcı bir eğitim ortamı, öğrencilerin afetlere katılım konusundaki tutumlarını olumlu yönde etkileyebilir. Kültürel farkındalık ve duyarlılığın teşvik edildiği hemşirelik programları, öğrencilerin çeşitli afet senaryolarında etkin ve duyarlı bir şekilde görev almalarına katkı sağlayacaktır.

2.3.3. Kişisel Motivasyon ve Algılanan Riskin Rolü

Kişisel motivasyon ve algılanan risk, hemşirelik öğrencilerinin afetlere katılım konusundaki tutumlarını etkileyen temel faktörler arasında yer almaktadır. Afet müdahalesine katılma motivasyonu çoğunlukla başkalarına yardım etme arzusu ve toplumsal iyilik hâline katkı sağlama isteğinden kaynaklanmaktadır. Yonge ve arkadaşları (2020), özgecilik (altruizm) temelli motive olan öğrencilerin acil durumlarda gönüllü olma istekliliklerinin daha yüksek olduğunu belirleyerek, içsel motivasyonun tutumları şekillendirmedeki önemini vurgulamıştır. Bununla birlikte, afetlere katılımı algılanan risk düzeyi, öğrencilerin gönüllülük kararlarını önemli ölçüde etkileyebilir. Nashwan ve arkadaşları (2021), afet durumlarında yüksek risk algısına sahip öğrencilerin gönüllü olma ihtimalinin daha düşük olduğunu tespit etmiştir. Bu durum, korku ve kaygının katılımı engelleyebileceğini göstermektedir. Bu tür endişelerin eğitim ve uygulamalı hazırlıklarla ele alınması, olumlu tutumların gelişmesi açısından elzemdir. Ayrıca, kişisel deneyimlerin motivasyon üzerindeki etkisi göz önünde bulundurulmalıdır. Daha önce bir afet yaşamış ya da ailesi acil durumdan etkilenmiş olan öğrenciler, afet müdahalesine katılma konusunda daha güçlü bir içsel güdülenme hissedebilirler. Hisar ve arkadaşları (2015), kişisel deneyimlerin öğrencilerin acil durumlar karşısındaki rollerine dair algılarını şekillendirdiğini ve bu durumun katılım istekliliğini artırdığını ortaya koymuştur.

Öte yandan, toplumsal beklentiler ve toplumun ihtiyaçları gibi dışsal faktörler de kişisel motivasyonu etkileyebilir. Veenema ve arkadaşları (2017), afetler sırasında sağlık profesyonellerinin kritik rolünü fark eden öğrencilerin müdahaleye katılma motivasyonlarının daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Bu farkındalık, hemşireliğin acil durumlar bağlamındaki önemini vurgulayan eğitimsel girişimlerle güçlendirilebilir.

Ayrıca, Öz-Yeterlilik Algısının Motivasyon Üzerindeki Etkisi, Öz-yeterlilik algısının motivasyon üzerindeki etkisi göz ardı edilemez. Hung ve arkadaşları (2021), kendi yetkinliklerine güven duyan öğrencilerin afet müdahalesine katılma istekliliklerinin daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Eğitim ve uygulama yoluyla öz-yeterliliğin güçlendirilmesi, öğrencilerin acil durumlara katılım motivasyonunu önemli ölçüde artırabilir. Ayrıca, kişisel motivasyon ile algılanan risk arasındaki etkileşim karmaşık bir yapıya sahiptir. Yüksek risk algısı bazı öğrencileri geri çekerken, kimileri bu durumu bir meydan okuma olarak görüp fark yaratma fırsatı olarak değerlendirebilir. Nafar ve arkadaşları (2021), öğrencilerin risk algısındaki bireysel farklılıkların anlaşılmasının, eğitim programlarının ihtiyaçlara uygun biçimde şekillendirilmesi açısından hayati önem taşıdığını vurgulamıştır.

Son olarak, kişisel motivasyonu teşvik eden ve algılanan riskleri ele alan destekleyici bir ortamın oluşturulması büyük önem taşımaktadır. Sağlanan kaynaklar, uygulamalı eğitimler ve rehberlik desteği yoluyla hemşirelik programları, öğrencilerin afet müdahalesine hazır hâle gelmelerini sağlayabilir ve bu da acil durumlara katılım konusundaki tutumlarını olumlu yönde etkileyebilir.

Sonuç olarak, önceki eğitim deneyimlerinin, kültürel inanç ve değerlerin, kişisel motivasyonun ve algılanan riskin hemşirelik öğrencilerinin afetlere katılım konusundaki tutumlarına etkisini anlamak, etkili eğitim stratejilerinin geliştirilmesi açısından elzemdir. Bu faktörlerin bilinçli şekilde ele alınmasıyla eğitim programları, öğrencileri afet müdahalesinin zorluklarına daha etkili biçimde hazırlayabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Amaç

Hemşirelik öğrencilerinin kitlesel yaralanmalı olaylara (KYO) müdahale etme konusundaki bilgi düzeyleri, davranış eğilimleri ve gönüllülük isteklerini incelemeyi amaçlamaktadır. Anket; Doğu Üniversitesi Etik Kurulu (E-42435178-050.04-79179 sayı ve 18.03.2025 tarih) kararı ile hemşirelik lisans eğitimi alan öğrenciler üzerinde uygulanmıştır.

3.2. Araştırma Yöntemi

Bu çalışmada aşağıdaki bileşenleri içeren tanımlayıcı bir çalışma yöntemi kullanılmıştır.

3.3. Yöntem ve Uygulama Süreçleri

Gerçek bilgi düzeyini, öznel yeterlilik algısını ve davranışsal niyeti ölçmeye yönelik, sorulara dayalı yapılandırılmış anketler kullanılmıştır.

3.4. Nicel Araştırma Yöntemleri

Nicel Araç: Katılımcıların kitlesel yaralanmalı olaylara ilişkin bilgi ve hazırlık düzeylerini değerlendirmek amacıyla yapılandırılmış bir anket formu kullanılmıştır. Bu anket; KYO tanımları, yerleşik müdahale protokolleri ve kanıta dayalı uygulamalara odaklanarak öğrencilerin kavramsal ve uygulamaya dönük bilgi düzeylerine ilişkin ölçülebilir göstergeler sunmayı amaçlamıştır.

3.5. Araştırma Evreni

Araştırmanın evrenini, Bir Vakıf Üniversitesi Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören lisans düzeyindeki hemşirelik öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmada 176 hemşirelik öğrencilerinden tamamına ulaşılmak amaçlanmıştır. Ancak çalışmaya katılmayı kabul eden farklı sınıflardaki 156 öğrenciye ulaşılmış ve çalışmaya dahil edilmiştir.

3.6. Araştırma Örneklemi

Tüm sınıf düzeylerinden öğrenciler istek ve onamları doğrultusunda çalışmaya alınmıştır. Nihai örneklem sayısı 156 dır.

3.7. Veri Toplama Aracı (Yapılandırılmış Anket)

Anket üç ana bölümden oluşmuştur:

- Bölüm 1 – Demografik Bilgiler: Katılımcıların yaş, cinsiyet, öğrenim yılı ve afet eğitimi geçmişine ilişkin veriler toplanmıştır.
- Bölüm 2– Bilgi Değerlendirmesi: Bu bölümde katılımcıların afetin evreleri, triyaj protokolleri, kriz anında etik karar verme süreçleri ve hazırlık stratejilerine dair bilgi düzeyleri ölçölmüştür.
- Bölüm 3 – Öz-Yeterlik ve Davranışsal Niyetler: Katılımcıların kitlesel yaralanma olaylarına müdahale konusundaki özgüven düzeylerini ve gönüllölüklerini değerlendirmek amacıyla kullanılmıştır.

Ayrıca, Likert tipi maddeler aracılığıyla öğrencilerin KYO durumlara katılım konusundaki gönüllölük düzeyleri ölçölmüştür.

3.8. Veri Toplama Aracının Kapsam Geçerliliği

İçerik geçerliliğini sağlamak amacıyla:

- Anket formu, hemşirelik ve afet yönetimi alanında uzman 3 akademisyen tarafından ve bir Türk Dili ve Edebiyatı uzmanı tarafından incelenmiştir.

- Ölçülen yapıların geçerliliğini yansıtacak şekilde, her bir madde açıklık, uygunluk ve temsil edicilik açısından değerlendirilmiştir.
- Uzman görüşlerinden elde edilen geri bildirimler doğrultusunda belirsiz veya yinelenen ifadeler revize edilmiştir.

3.8.1. Anket Geliştirme Aşamaları

Bu çalışmada kullanılan ölçme aracı, ilgili literatür ve önceki araştırmaların kapsamlı bir şekilde incelenmesi sonucu geliştirilmiştir. Geliştirme sürecinde Aurelio ve arkadaşları (2022), Hamdi ve Al Thobaity (2023), Hasan ve arkadaşları (2024), Abdul Aziz ve arkadaşları (2021), Hung ve arkadaşları (2021) ve Kalanlar (2018) gibi önemli çalışmalardan yararlanılmıştır. Anket, hemşirelik öğrencilerinin kitlesel yaralanma olayları (KYO) konusundaki bilgi düzeylerini, davranış biçimlerini ve gönüllülüklerini değerlendirmek amacıyla tasarlanmıştır.

Anketin geliştirilme süreci şu aşamalardan oluşmuştur:

1. İlk Taslak Hazırlığı: Anketin ilk taslağı oluşturulmuş, bu taslak üç ana bölümden oluşan toplam 25 madde içermiştir: demografik veriler 5, bilgi düzeyi 10 ve davranışlar ve gönüllülük 10 sorudan oluşmaktadır.

2. Uzman Değerlendirmesi: Taslak anket, hemşirelik eğitimi, afet hazırlığı alanlarında uzman beş kişilik bir akademik kurul tarafından incelenmiştir. Uzmanlar, maddeleri açıklık, uygunluk ve çalışma hedefleriyle uyum açısından değerlendirmiş; gelen geri bildirimler doğrultusunda amaca uygun hâle gelecek şekilde yeniden düzenlenmiştir.

3. Veri Toplama: Nihai hâle getirilen anket, araştırmanın ana örneklemini oluşturan 156 hemşirelik.

3.8.2. Anketin Tanıtımı

Hazırlanan anket, toplamda 25 maddeden oluşmakta olup üç ana bölüm hâlinde yapılandırılmıştır:

- **Bölüm 1: Demografik Veriler** – Katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim yılı, sağlık alanındaki önceki eğitimleri ve sağlık alanında sahip oldukları deneyimler hakkında bilgi toplamayı amaçlamaktadır.

- **Bölüm 2: Kitlese Yaralanma Olayları (KYO) Hakkında Bilgi Düzeyi** – Bu bölümde, öğrencilerin kitlese yaralanma olaylarına ilişkin bilgi düzeylerini ölçmeyi hedefleyen 10 madde yer almaktadır.

- **Bölüm 3: Davranışlar ve Kitlese Yaralanma Olaylarında Gönüllülük Durumu** – Öğrencilerin KYO durumlarında sergileyebilecekleri davranışları ve katılım konusundaki gönüllülüklerini değerlendiren 10 madde içermektedir.

Anketin 2. ve 3. bölümlerindeki her madde, 5 dereceli Likert ölçeği ile değerlendirilmiştir:

- ✓ Kesinlikle Katılmıyorum (1)
- ✓ Katılmıyorum (2)
- ✓ Kararsızım (3)
- ✓ Katılıyorum (4)
- ✓ Kesinlikle Katılıyorum (5)

Bu kapsamda çalışmada kullanılan değişkenler aşağıda belirtilmiştir:

- **Bağımsız Değişkenler:**
 - ✓ Akademik Düzey: Öğrencinin öğrenim yılı (örneğin, birinci sınıf, ikinci sınıf vb.).

- ✓ Klinik Deneyim: Tamamlanan klinik uygulama sayısı.

- **Bağımlı Değişkenler:**
 - ✓ Afet Müdahalesi Bilgisi: Triağ protokolleri ve afet hazırlığına ilişkin değerlendirmelerle ölçülür.

- ✓ Davranışsal Niyetler: Afet müdahalesine katılma istekliliği.
- ✓ Özyeterlik: Kitlese yaralanma olaylarına etkili bir şekilde yanıt verme konusundaki öz güven.

Bu değişkenler, hemşirelik ğrencilerinin akademik maruziyetleri ile afetlere hazırlık düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesini sağlayacaktır.

3.8.3. Çalışma Prosedürleri

Bu bölümde, araştırmanın uygulama süreci, veri toplama yöntemi ve analiz aşamaları ayrıntılı olarak açıklanmaktadır. Katılımcıların verilerinin nasıl elde edildiği ve bu verilerin hangi istatistiksel yöntemlerle değerlendirildiği sistematik bir biçimde sunulmuştur:

- **Veri Toplama Süreci:** Yapılandırılmış Anketler: Çalışma kapsamında verilerin toplanması, 1–31 Nisan 2025 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin bilgi düzeyleri, davranışları ve istekliliklerine ilişkin nicel verileri toplamak amacıyla uygulanmıştır.
- **Veri Analizi:** İstatistiksel analizlerde SPSS version 25.0 (Chicago, IL, USA) programı kullanılmıştır. Öğrencilerin demografik verileri yanında, her bir sınıfın 5’li Likert ölçeği ile (1. Kesinlikle katılmıyorum, 2.Katılmıyorum, 3.Kararsızım, 4.Katılıyorum, 5.Kesinlikle Katılıyorum) verilen cevaplardan, frekans (N) ve yüzde oranlar) ıkarılmıştır. Ayrıca 1 ve 2. likert ölçeği olmuşuz cevap, 3. likert ölçeği kararsız cevap, 4 ve 5. likert ölçeği ise olumlu cevap olarak değerlendirilip üçlü olarak da değerlendirilmiştir.

Demografik verilerin tamamı bir çizgi grafiği olarak gösterilmiştir. Ayrıca anketin 10 maddesinin yüzde oranlarıyla hem bilgi düzeyi hem de gönüllük düzeyi için ayrı ayrı sütun grafikleri oluşturulmuştur. Her bir sınıf için Katılmıyorum, Kararsızım ve Katılıyorum şeklinde cevaplayan öğrencilerin yüzde oranları (nicel veriler) arasında anlamlı bir fark olup olmadığı, Ki Kare testi (Chi-Square Test) kullanılarak araştırılmıştır. Aynı analizler sınıflar arasında da yapılmıştır.

Sonuçlar %95’lik güven aralığında, anlamlılık $p<0,05$ düzeyinde değerlendirilmiştir.

- **Kapsam ve Sınırlılıklar:** Bu çalışmanın kapsamı, Bir vakıf üniversitesinde öğrenim gören hemşirelik öğrencilerini içermekte olup, odak noktası öğrencilerin kitle yaralanmalı olaylara yönelik bilgi düzeyleri, davranışları ve müdahaleye gönüllülükleridir. Ancak çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır:

- ✓ **Örneklem Büyüklüğü:** Katılımcı sayısının sınırlı olması, elde edilen bulguların genellenebilirliğini kısıtlayabilir.

- ✓ **Öz Bildirime Dayalı Veriler:** Verilerin katılımcıların kendi beyanlarına dayanması, bilgi düzeyleri ve gönüllülük konularında abartılı yanıtlar verilmesine neden olabilir.

- **Veri Toplama Tekniği :**Bu çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin afet müdahalesine yönelik bilgi düzeyleri, davranışları ve gönüllülüklerini kapsamlı bir şekilde değerlendirmek amacıyla yapılandırılmış anketlerden oluşan bir veri toplama yöntemi kullanılacaktır.

- **Yapılandırılmış Anketler:** Anket formunda, öğrencilerin kitle yaralanmalı olaylara (KYO) etkili şekilde müdahale etme konusundaki bilgi, davranış ve gönüllülüklerini ölçmek amacıyla sorular oluşturulmuştur. Anket soruları 3 kişilik akademik heyeti ve bir Türk Dili ve Edebiyatı uzmanı tarafından incelenmiş ve yapılmaya uygun bulunmuştur.

- **Veri Analizi:** Anketlerden elde edilen nicel veriler, istatistiksel yöntemler kullanılarak analiz edilmiş; eğilimler ve değişkenler arasındaki ilişkiler değerlendirilmiştir.

- **Dahil Edilme Kriterleri:** Çalışmaya katılacak bireylerin aşağıdaki kriterleri karşılaması gerekmektedir:

- ✓ **Kayıtlı Hemşirelik Öğrencisi:** Katılımcılar; çalışmanın yapıldığı vakıf üniversitesindeki lisans düzeyinde hemşirelik programına aktif olarak kayıtlı olmalıdır.

- ✓ **Gönüllü Katılım:** Öğrencilerin, çalışmaya katılmaya istekli olmaları ve bilgilendirilmiş onam vermeleri gereklidir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı

Tüm sınıf düzeylerinde çalışmaya katılan öğrencilerin demografik verileri aşağıda verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Sınıf Bazlı Tanımlayıcı Bilgi Formu

Maddeler	N	%
Birinci sınıf öğrencileri	50	32.05%
İkinci sınıf öğrencileri	38	24.36%
Üçüncü sınıf öğrencileri	35	22.44%
Dördüncü sınıf öğrencileri	33	21.15%
Toplam	156	100%

Tablo, 4 akademik sınıf düzeyinden amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilmiş 156 öğrencilik örneklemin dağılımını ve betimleyici istatistiklerini özetlemektedir. En yüksek temsil oranı %32.05 ile birinci sınıf öğrencilerine aitken, bunu sırasıyla ikinci sınıf (%24.36), üçüncü sınıf (%22,44) ve son olarak dördüncü sınıf öğrencileri (%21.15) izlemektedir. Analitik bakış açısından değerlendirildiğinde, bu tür bir dağılım araştırma bulgularının genellenebilirliğini sınırlayabilir. Birinci sınıf öğrencilerinin aşırı temsil edilmesi, daha ileri düzeydeki bilgi ve deneyimlerin öne çıkmasına neden olabilir.

Sonuç olarak, örneklem tüm akademik düzeyleri kapsasa da, katılım oranlarındaki değişkenlik potansiyel bir yanlılık doğurabilir.

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Bilgileri (Toplam = 156).

Madde		Frekans	Yüzde
Yaş	20 >	50	32.0%
	20-24	81	51.9%
	25-29	22	14.2%
	30-34	2	1.3%
	35 <	1	0.6%
Cinsiyet	Erkek	66	42.3%
	Kadın	90	57.7%
Eğitim Yılı	Birinci Sınıf	50	32.0 %
	İkinci Sınıf	38	24.4%
	Üçüncü Sınıf	35	22.4%
	Dördüncü Sınıf	33	21.2%
Sağlık Alanında Önceki Eğitim	Evet	58	37.2%
	Hayır	98	62.8%
Sağlık Alanında Deneyim (varsa)	Hiç	106	68.0%
	1 Y ve aşağısı	12	7.7%
	1-2 Yıl	34	21.8%
	3-5 Yıl	2	1.25%
	5 Yıl ve daha	2	1.25%
Toplam		156	100%

Tablo, çalışmaya katılan 156 kişinin yaş, cinsiyet, eğitim yılı, sağlık alanındaki önceki eğitim durumu ve sağlık sektöründeki deneyimleri gibi demografik özelliklerini ayrıntılı bir biçimde sunmakta; bu veriler, ilgili grubun araştırma bulgularını bağlamsallaştırmak açısından önemli ipuçları sağlamaktadır.

Yaş dağılımına bakıldığında, katılımcıların büyük çoğunluğunun genç bireylerden oluştuğu görülmektedir. En geniş yaş grubunu, toplamın %51,9'unu oluşturan 20-24 yaş aralığındaki katılımcılar meydana getirmektedir. Bunu %32,0 ile 20 yaş ve altı bireyler takip etmektedir. Daha ileri yaş gruplarının temsiliyeti belirgin biçimde azalmaktadır: 25-29 yaş arası katılımcılar %14,2, 30-34 yaş grubu %1,3 ve 35 yaş üstü bireyler ise yalnızca %0,6 oranında temsil edilmektedir. Bu genç nüfus yoğunluğu, çalışmanın ağırlıklı olarak genç bireylerin bakış açılarını ve deneyimlerini yansıttığını göstermekte olup, araştırma sonuçlarının yorumlanmasında önemli bir etken olabilir.

Cinsiyet dağılımı açısından değerlendirildiğinde, örnekleme kadın katılımcıların oranı %57,7 ile erkek katılımcılara (%42,3) göre biraz daha fazladır. Bu cinsiyet dağılımı, genellikle kadınların daha fazla temsil edildiği hemşirelik eğitim ve meslek alanlarında sıkça gözlemlenen bir duruma işaret etmektedir. Bu denge, sağlık eğitimi ve uygulamalarına yönelik tutum ve deneyimlerin cinsiyete göre nasıl farklılaştığını anlamada belirleyici etkileri olabilir.

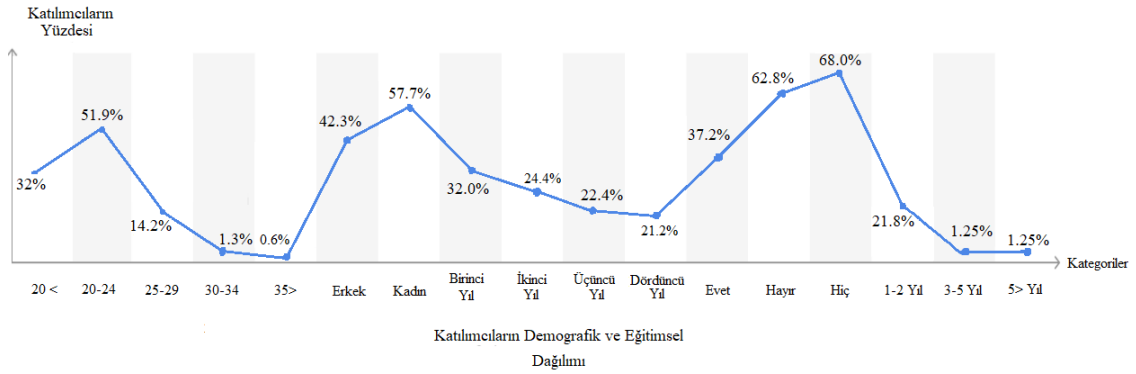
Katılımcılar aynı zamanda eğitim yılına göre de sınıflandırılmıştır ve bu, akademik sürecin farklı evrelerinden öğrencilerin dengeli bir biçimde temsil edildiğini ortaya koymaktadır. En yüksek temsiliyet %32,0 ile birinci sınıf öğrencilerine aittir. Üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri ise benzer oranla, her biri %22,4 ve %21,2 bir paya sahiptir. İkinci sınıf öğrencileri ise toplamın %24,4'ini oluşturmaktadır. Bu dağılım, farklı akademik düzeylerden gelen öğrencilerin çeşitli deneyim ve bakış açılarını içermesi bakımından veri setine zenginlik katmakta; öğrenimin farklı aşamalarında edinilen bilgi ve becerilerin araştırmaya yansımaya olanak tanımaktadır.

Sağlık alanındaki önceki eğitim durumları incelendiğinde, katılımcıların önemli bir çoğunluğunun (%62,8) bu alanda herhangi bir eğitim geçmişine sahip olmadığı, buna karşın %37,2'lik bir kesimin daha önce sağlık alanında eğitim aldığı görülmektedir. Bu durum, birçok katılımcının sağlık alanına temel bir altyapıdan yoksun şekilde giriş yaptığını göstermekte ve bu durumun, öğrenme süreçleri ile konuya dair bakış açılarını etkileyebileceği öngörülmektedir. Ön bilgi eksikliği, aynı zamanda katılımcıların ders materyalleriyle kurduğu etkileşimi ve sağlık temelli tartışmalarda kendilerine olan güvenlerini de etkileyebilir.

Sağlık alanında daha önce eğitim aldığını belirten katılımcılar arasında ise deneyim düzeyleri oldukça değişkenlik göstermektedir. Katılımcıların %68,0'i herhangi bir pratik deneyime sahip olmadığını belirtirken, %21,8'i 1-2 yıl arasında deneyime sahip olduğunu ifade etmiştir. Daha uzun süreli deneyime sahip olanlar ise oldukça azdır; yalnızca %2,5'lik bir kesim 3-5 yıl ya da 5 yıldan fazla bir deneyime sahiptir. Bu bulgu, sağlık alanında eğitim geçmiş olan öğrencilerin büyük kısmının uygulama açısından görece deneyimsiz olduğunu ve bu durumun sağlıkla ilgili

tartışmalara olan katkılarını ve konuya ilişkin kavrayışlarını etkileyebileceğini göstermektedir.

Sonuç olarak, tabloda sunulan demografik veriler; katılımcıların genç yaş profili, cinsiyet dağılımı, eğitim kademeleri ve sağlık alanındaki değişken deneyim düzeyleri hakkında kapsamlı bir perspektif sunmaktadır. Bu bilgiler, araştırma bulgularının doğru biçimde yorumlanması ve katılımcıların yer aldığı bağlamın anlaşılması açısından büyük önem taşımaktadır.

Şekil 1. Katılımcıların Demografik ve Eğitimsel Dağılımı

4.2. Anketin Psikometrik Özellikleri

Anket, konu alanında uzman (5) akademisyen tarafından değerlendirilmiştir. Uzmanlar her bir maddenin açıklığı ve konuya uygunluğu bakımından incelemesini yapmış, %100 fikir birliği sağlanan maddeler herhangi bir değişikliğe uğramadan ankette korunmuştur. Daha düşük fikir birliği sağlanan maddeler ise uzman görüşleri doğrultusunda gerekli revizyonlardan geçirilmiştir.

Tablo 3. Anket Maddelerine Verilen Katılım Yüzdeleri

Madde No.	Katılı m (%)	Sözcük Revizyonu (%)	Katılı m (%)	Madde No.	Katılı m (%)	Sözcük Revizyonu (%)	Katılı m (%)
1. Kitlese l yaralanma olayları kavramına aşınayım.	100%	-	-	1. Kitlese l yaralanmalarda çalışmakonusunda kendime güvenim var.	100%	-	-
2. Kitlese l yaralanma durumlarında kullanılan triage sürecini biliyorum.	100%	-	-	2. Kitlese l yaralanmalarda gönüllü olmaya hazırım.	100%	-	-
3. Kitlese l yaralanmalarda sağlık profesyonellerinin rollerini tanımlayabilirim.	100%	-	-	3. Bir kitlese l yaralanma olayında stresi etkili bir şekilde yönetebileceğime inanıyorum.	100%	-	-
4. Kitlese l yaralanma olaylarının mağdurlar üzerindeki psikolojik etkilerinin farkındayım.	100%	-	-	4. Kitlese l yaralanma olaylarına hazırlık yapmak için ek eğitim almayı talep edeceğim.	-	30%	-
5. Kitlese l yaralanma olaylarını raporlama protokollerini biliyorum.	100%	-	-	5. Bir kitlese l yaralanma müdahalesinde ekip içinde çalışmaktan rahatsız değilim.	100%	-	-
6. Kitlese l yaralanma müdahalesinde kullanılan ekipman hakkında bilgi sahibiyim.	100%	-	-	6. Bir kitlese l yaralanma olayında hasta bakımını kişisel güvenliğin önünde tutardım.	100%	-	-
7. Kitlese l yaralanmalarında yasal ve etik hususları biliyorum.	40%	-	-	7. Hemşirelik eğitimimin kitlese l yaralanma olaylarına hazırlanmama yardımcı olduğuna inanıyorum.	-	40%	-
8. Kitlese l yaralanma olayları sırasında iletişimin önemini anlıyorum.	100%	-	-	8. Bir kitlese l yaralanma olayında diğer müdahale ekipleriyle etkili bir şekilde iletişim kurabilirim.	100%	-	-
9. Kitlese l yaralanmada yer	-	20%	-	9. Bir kitlese l yaralanma	100%	-	-

alan adımları tanımlayabilirim.				durumunda inisiyatif alırım.			
10. Kitleseel yarananma olaylarıyla ilgili eğitime katıldım.	-	30%	-	10. Kitleseel yarananmalarında yardımcı olma konusunda kendimi sorumlu hissediyorum.	100%	-	-

Anketin içerik geçerliliği, her bir maddenin konuya uygunluğu ve anlaşılabilirliği açısından beş uzman tarafından değerlendirilmiştir. Bu süreç, araştırılan kavramların doğru biçimde yansıtılıp yansıtılmadığını garanti altına almak açısından büyük önem taşımaktadır. Uzmanların %100 fikir birliği sağladığı maddeler, değişiklik yapılmadan ankette korunmuştur; bu durum, söz konusu maddelerin uygunluğu konusunda güçlü bir uzlaş bulundğunu göstermektedir. Buna karşılık, tam fikir birliği sağlanamayan maddeler, uzman geribildirimleri doğrultusunda yeniden düzenlenerek nihai hâline getirilmiştir. Böylece, anketin hem kavramsal hem de dilsel açıdan açıklığı ve geçerliliği güçlendirilmiştir.

Tablo 3’te sunulan sonuçlar incelendiğinde, uzmanlarca yüksek oranda kabul gören maddeler ile düzenleme gerektirenler arasında belirgin bir ayrım olduğu görülmektedir. Örneğin, “Kitleseel yarananma olayları kavramına aşinayım” ve “Kitleseel yarananmalarda çalışmak konusunda kendime güvenim var” gibi ifadeler %100 oy birliği ile kabul edilmiştir. Bu durum, uzmanların bu ifadeleri hem açık hem de konuya uygun bulduğunu ve ilgili kavramları doğru biçimde yansıttığını göstermektedir.

Öte yandan, özellikle kitleseel yarananmaların yasal ve etik boyutlarıyla ilgili bazı maddelerde daha düşük oranda fikir birliği sağlandığı göze çarpmaktadır. Örneğin, “Kitleseel yarananmalarda yasal ve etik hususları biliyorum” maddesi yalnızca %40 oranında uzlaş almıştır. Bu durum, maddenin ifadesinde belirsizlik veya kavramsal karmaşa olabileceğini göstermekte ve yeniden yapılandırılmasının gerekliliğine işaret etmektedir. Benzer şekilde, kitleseel yarananma olaylarına hazırlık amacıyla ek eğitime duyulan ihtiyacı sorgulayan madde için %30 oranında revizyon önerisi gelmiş olması, uzmanların bu maddenin daha anlaşılır hâle getirilmesi gerektiğini düşündüklerini ortaya koymaktadır.

Katılımcıların, kitlesel yaralanma olaylarında etkili iletişim kurma konusundaki özgüvenleri de dikkat çekicidir. “Bir kitlesel yaralanma olayında diğer müdahale ekipleriyle etkili bir şekilde iletişim kurabilirim” ifadesine %100 katılım sağlanmış olması, bu alanda kendilerini iyi hazırlamış hissettiklerini göstermektedir. Acil durumlarda başarılı sonuçlar elde edilebilmesi için etkili iletişim kritik bir rol oynamaktadır ve bu bulgu, katılımcıların bu beceriye ilişkin yüksek düzeyde özgüvene sahip olduklarını ortaya koymaktadır.

Özetle, anketin içerik geçerliliğine ilişkin yapılan değerlendirme, her bir maddenin açıklığı ve uygunluğu konusunda değerli bulgular sunmuştur. Bazı maddelere ilişkin yüksek uzlaşma oranları, öğrencilerin kitlesel yaralanma olaylarını anlama düzeylerinin sağlam bir temele dayandığını göstermektedir. Diğer yandan, daha düşük uzlaşma oranları, bazı maddelerin daha açık ve anlaşılır hâle getirilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Bu revizyonlar doğrultusunda, anketin genel kalitesi artırılabilir ve ileride yapılacak çalışmalarda gerekli bilgilerin daha etkili biçimde toplanması sağlanabilecektir.

4.3. Araştırma Sorularının Sonuçları

Hemşirelik öğrencilerinin kitlesel yaralanma olaylarına ilişkin bilgi düzeylerinde bireysel farklılıklar olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin önemli bir kısmı konu hakkında yeterli bilgi ve özgüvene sahip olduğunu ifade ederken, bazı öğrencilerde belirsizlik ve kararsızlık gözlenmiştir. Bu durum, eğitim programlarının güçlendirilerek bilgi ve farkındalığın artırılmasına yönelik çalışmaların gerekliliğine işaret etmektedir.

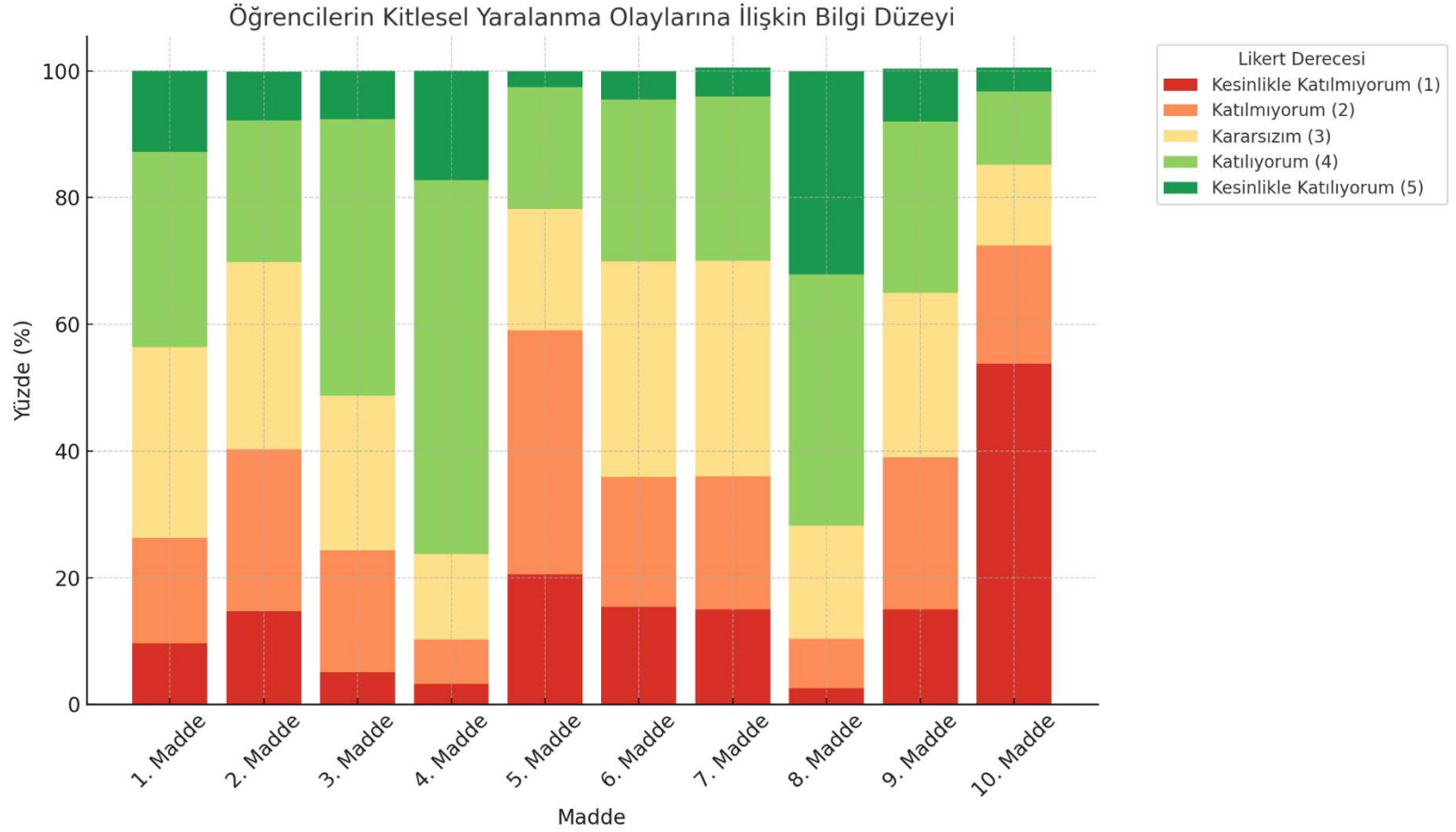
4.3.1. Birinci Soru

Hemşirelik öğrencilerinin, kitle yaralanmalı olaylar sırasında afet hazırlığı, müdahale rolleri ve sorumlulukları konularındaki bilgi ve özetkinlik düzeyleri nedir?

Tablo 4. Öğrencilerin Toplamının Kitlese Yaralanma Olaylarına İlişkin Bilgi Düzeylerinin Yüzdelik Olarak Gösterilmesi

	Likert Ölçeği																					10 MADDE TOPLAMI	
		1. Madde		2. Madde		3. Madde		4. Madde		5. Madde		6. Madde		7. Madde		8. Madde		9. Madde		10. Madde			
Öğrenci (N=156)		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
	1	15	9,62	23	14,7	8	5,13	5	3,21	32	20,5	24	15,4	24	15	4	2,6	23	15	84	53,8	242	15,0
	2	26	16,7	40	25,6	30	19,2	11	7,0	60	38,5	32	20,5	32	21	12	7,7	37	24	29	18,6	306	19,0
	3	47	30,1	46	29,5	38	24,4	21	13,5	30	19,2	53	34	53	34	28	17,9	41	26	20	12,8	403	25,8
	4	48	30,8	35	22,4	68	43,6	92	59	30	19,2	40	25,6	40	26	62	39,7	42	27	18	11,5	475	30,2
	5	20	12,8	12	7,7	12	7,7	27	17,3	4	2,6	7	4,5	7	4,5	50	32,1	13	8,3	6	3,8	158	10,0

(*) 5 dereceli Likert ölçeği ile değerlendirilmiştir: Kesinlikle Katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Kararsızım (3), Katılıyorum (4), Kesinlikle Katılıyorum (5). Toplam N: soruların tamamına verilen cevapları içermektedir.

Şekil 2. Öğrencilerin Kitlese Yaralanma Olaylarına İlişkin Bilgi Düzeylerini 5 Dereceli Likert Ölçeğine Göre Göstermektedir.

Tablo 5. Öğrencilerin Kitlesel Yaralanma Olaylarına İlişkin Bilgi Düzeyleri Cevap Yüzdeleri (Olumsuz -Kararsız-Olumlu)

	Likert Ölçeği *																					10 MADDE TOPLAM	
		1. Madde		2. Madde		3. Madde		4. Madde		5. Madde		6. Madde		7. Madde		8. Madde		9. Madde		10. Madde			
Öğrenci (N=156)		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
	1-2	41	26,3	63	40,3	38	24,3	16	10,2	92	59,0	56	35,9	56	36	16	10,3	60	39,0	113	66,6	548	34,0
	3	47	30,1	46	29,5	38	24,4	21	13,5	30	19,2	53	34	53	34	28	17,9	41	26	20	12,8	403	25,8
	4-5	68	43,6	47	30,1	80	51,3	119	76,3	34	21,8	47	30,1	47	30,5	112	71,8	55	35,3	24	15,3	633	40,2

Tablo 6. Öğrencilerin Kitlesel Yaralanma Olaylarına İlişkin Bilgi Düzeyi Gruplarının Karşılaştırılması ve Anlamlılık Düzeyleri (Ki-Kare Testi)

	Bilgi Düzeyi Toplam		Ki kare Katsayısı	Anlamlılık (p)
1-2 ile 4-5	% 34,0	% 40,2	9,84	0,002
1-2 ile 3	% 34,0	% 25,8	31,8	0,000
3 ile 4-5	% 25,8	% 40,2	76,4	0,000

(*) 5'li Likert ölçeği: Kesinlikle Katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Kararsızım (3), Katılıyorum (4), Kesinlikle Katılıyorum (5). **p**: Chi Square Test ile yüzdelere arasındaki farklılıklar analiz edilmiştir. $p < 0.05$ anlamlı olarak kabul edilmiştir.

Tablo 7. Sınıf Bazlı Öğrencilerin Kitlesele Yaralanma Olaylarına İlişkin Bilgi Düzeylerinin Yüzdelik Olarak Gösterilmesi

Sınıf	Likert Ölçeği *																					10 MADDE TOPLAM	
		1. Madde		2. Madde		3. Madde		4. Madde		5. Madde		6. Madde		7. Madde		8. Madde		9. Madde		10. Madde			
1.Sınıf (N=50)		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
	1	7	14,0	9	18,0	4	8,0	0	0,0	9	18,0	9	18,0	9	18,0	1	2,0	8	16,0	28	56,0	84	16,8
	2	7	14,0	12	24,0	7	14,0	5	10,0	19	38,0	9	18,0	9	18,0	2	4,0	13	26,0	7	14,0	90	18,0
	3	13	26,0	13	26,0	14	28,0	5	10,0	14	28,0	13	26,0	13	26,0	1	2,0	4	8,0	6	12,0	116	23,2
	4	13	26,0	10	20,0	21	42,0	3	6,0	8	16,0	17	34,0	17	34,0	1	2,0	3	6,0	8	16,0	156	31,2
	5	10	20,0	6	12,0	4	8,0	0	0,0	0	0,0	2	4,0	2	4,0	7	14,0	2	4,0	1	2,0	54	10,8
2.Sınıf (N=38)		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
	1	3	7,9	5	13,2	2	5,3	3	7,9	9	23,7	8	21,1	8	21,1	2	5,3	6	15,8	18	47,4	59	15,5
	2	4	10,5	10	26,3	12	31,6	4	10,5	11	28,9	8	21,1	8	21,1	3	7,9	9	23,7	10	26,3	79	20,8
	3	13	34,2	11	28,9	7	18,4	4	10,5	10	26,3	12	31,6	12	31,6	5	13,2	3	7,9	4	10,5	91	23,9
	4	16	42,1	10	26,3	16	42,1	2	5,3	5	13,2	8	21,1	8	21,1	1	2,6	8	21,1	3	7,9	115	30,3
	5	2	5,3	2	5,3	1	2,6	5	13,2	3	7,9	2	5,3	2	5,3	9	23,7	2	5,3	3	7,9	31	8,2
3 . Sınıf		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%

	1	3	8,6	5	14,3	1	2,9	2	5,7	8	22,9	3	8,6	3	8,6	1	2,9	4	11,4	18	51,4	48	13,7
	2	4	11,4	10	28,6	6	17,1	1	2,9	11	31,4	6	17,1	6	17,1	1	2,9	8	22,9	5	14,3	58	16,6
	3	10	28,6	7	20,0	6	17,1	6	17,1	4	11,4	15	42,9	15	42,9	5	14,3	9	25,7	5	14,3	82	23,4
	4	12	34,3	10	28,6	19	54,3	2	60,0	11	31,4	9	25,7	9	25,7	1	64,5	1	28,6	5	14,3	122	34,9
	5	6	17,1	3	8,6	3	8,6	5	14,3	1	2,9	2	5,7	2	5,7	2	34,3	4	11,4	2	5,7	40	11,4
4.Sınıf (N=33)		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
	1	2	6,1	4	12,1	1	3,0	0	0,0	6	18,2	4	12,1	4	12,1	0	0,0	5	15,2	20	60,6	46	13,9
	2	11	33,3	8	24,2	5	15,2	1	3,0	19	57,6	9	27,3	9	27,3	6	18,2	7	21,2	7	21,2	82	24,8
	3	11	33,3	15	45,5	11	33,3	6	18,2	2	6,1	13	39,4	13	39,4	7	21,2	5	15,2	5	15,2	88	26,7
	4	7	21,2	5	15,2	12	36,4	1	57,6	6	18,2	6	18,2	6	18,2	8	24,2	1	33,3	2	6,1	82	24,8
	5	2	6,1	1	3,0	4	12,1	7	21,2	0	0,0	1	3,0	1	3,0	2	36,4	5	15,2	0	0,0	33	10,0

(*) 5 dereceli Likert ölçeği ile değerlendirilmiştir: Kesinlikle Katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Kararsızım (3), Katılıyorum (4), Kesinlikle Katılıyorum (5). Toplam N: soruların tamamına verilen cevapları içermektedir.

Tablo 8. Sınıf Bazlı Öğrencilerin Kitlese Yaralanma Olayları Bilgi Düzeyi Cevap Yüzdelerinin Karşılaştırılması

* Likert Ölçeği	Toplam Öğrenci Yüzdeleri (10 Madde)								Yüzdelerin Farklılık Değerleri (Chi-Square Test)					
	1. Sınıf		2. Sınıf		3. Sınıf		4. Sınıf		p1 (1-2)	p2 (1-3)	p3 (1-4)	p4 (2-3)	p5 (2-4)	p5 (3-4)
1	84	% 16,8	59	% 15,5	48	% 13,7	46	% 13,9	0.612	0.222	0.267	0.552	0.550	0.932
2	90	% 18,0	79	% 20,8	58	% 16,6	82	% 24,8	0.298	0.589	0.017	0.145	0.105	0.008
3	116	% 23,2	91	% 23,9	82	% 23,4	88	% 26,7	0.796	0.938	0.256	0.869	0.405	0.330
4	156	% 31,2	115	% 30,3	122	% 34,9	82	% 24,8	0.766	0.263	0.048	0.185	0.108	0.004
5	54	% 10,8	31	% 8,2	40	% 11,4	33	% 10,0	0.189	0.774	0.713	0.136	0.393	0.548

(*) 5'li Likert ölçeği: Kesinlikle Katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Kararsızım (3), Katılıyorum (4), Kesinlikle Katılıyorum (5). **p**: Chi Square Test ile yüzdelere arasındaki farklılıklar analiz edilmiştir. $p < 0.05$ anlamlı olarak kabul edilmiştir.

Tablo 9. Sınıf Bazlı Öğrencilerin Kitlesele Yaralanma Olayları Bilgi Düzeyi Cevap Yüzdelereinin Karşılaştırılması (Olumsuz - Karasız-Olumlu)

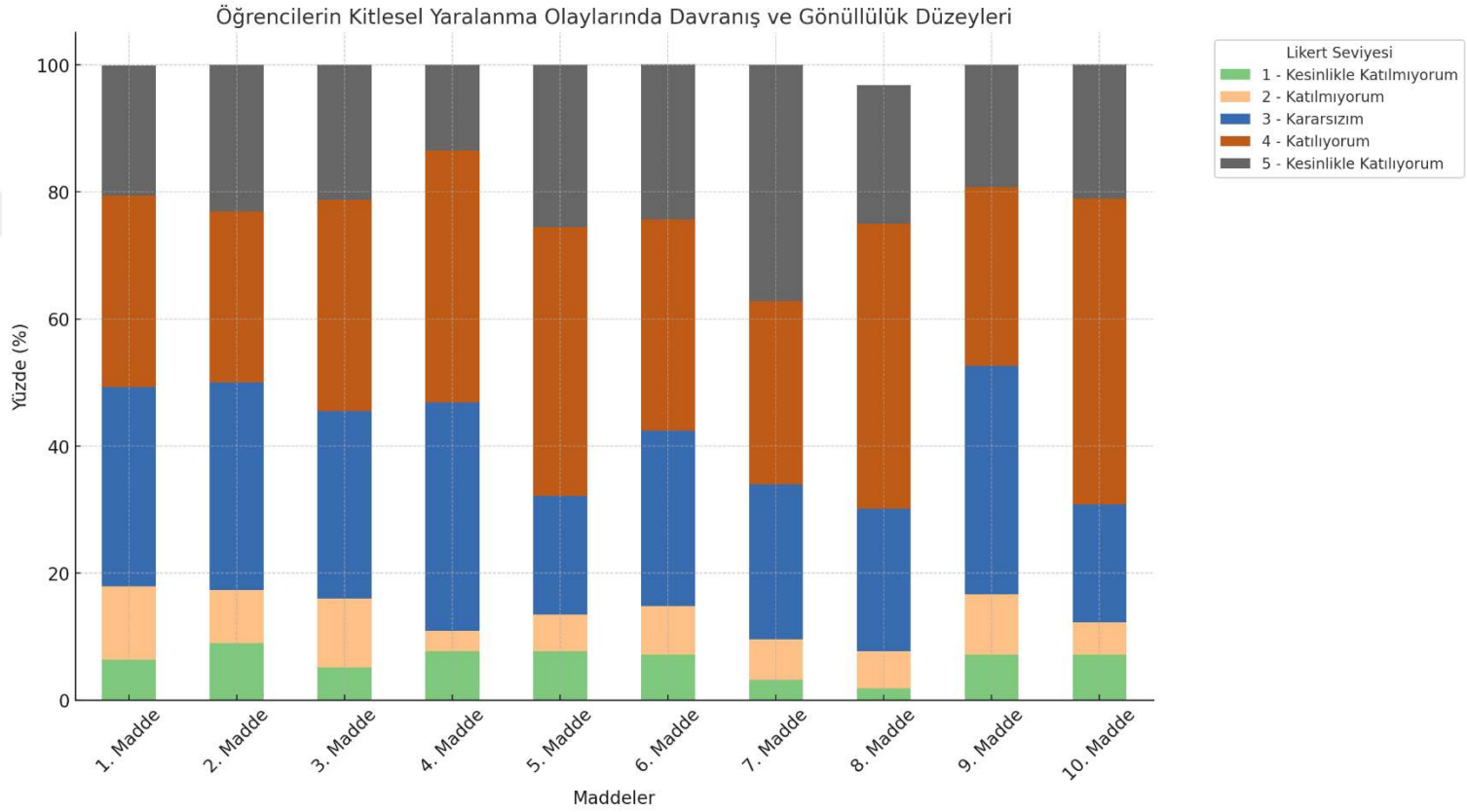
* Likert Ölçeği	Toplam Öğrenci Yüzdelere (10 Madde)				Yüzdelere Farklılık Değerleri (Chi-Square Test)					
	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	p1 (1-2)	p2 (1-3)	p3 (1-4)	p4 (2-3)	p5 (2-4)	P6 (3-4)
1-2	% 34,8	% 36,3	% 30,3	% 38,7	0.642	0.168	0.243	0.084	0.497	0.020
3	% 23,2	% 23,9	% 23,4	% 26,7	0.796	0.005	0.256	0.015	0.405	0.108
4-5	% 42,0	% 38,5	% 46,3	% 34,8	0.000	0.215	0.039	0.000	0.000	0.002

(*) 5'li Likert ölçeği: Kesinlikle Katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Kararsızım (3), Katılıyorum (4), Kesinlikle Katılıyorum (5). **p**: Chi Square Test ile yüzdelere arasındaki farklılıklar analiz edilmiştir. $p < 0.05$ anlamlı olarak kabul edilmiştir.

Tablo 10. Öğrencilerin Kitlese Yaralanma Olaylarında Sergileyebilecekleri Davranışları ve Katılım Konusundaki Gönüllülük Düzeylerini Ölçmeyi Hedefleyen Madde Verileri

	*Likert Ölçeği																					10 MADDE TOPLAM	
		1. Madde		2. Madde		3. Madde		4. Madde		5. Madde		6. Madde		7. Madde		8. Madde		9. Madde		10. Madde			
Öğrenci (N=156)		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
	1	10	6,4	14	9,0	8	5,1	12	7,7	12	7,7	11	7,1	5	3,2	3	1,9	11	7,1	11	7,1	97	6,2
	2	18	11,5	13	8,3	17	10,9	5	3,2	9	5,8	12	7,7	10	6,4	9	5,8	15	9,6	8	5,1	116	7,4
	3	49	31,4	51	32,7	46	29,5	56	35,9	29	18,6	43	27,6	38	24,4	35	22,4	56	35,9	29	18,6	432	27,7
	4	47	30,1	42	26,9	52	33,3	62	39,7	66	42,3	52	33,3	45	28,8	70	44,9	44	28,2	75	48,1	555	35,6
	5	32	20,5	36	23,1	33	21,2	21	13,5	40	25,6	38	24,4	58	37,2	34	21,8	30	19,2	33	21,2	355	22,8

(*) 5 dereceli Likert ölçeği ile değerlendirilmiştir: Kesinlikle Katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Kararsızım (3), Katılıyorum (4), Kesinlikle Katılıyorum (5)

Şekil 3. Öğrencilerin Kitlese Yaralanma Olaylarında Sergileyebilecekleri Davranışlar ve Gönüllülük Düzeyleri 5'li Likert Ölçeğine Göre Yığılmış Çubuklar Şeklinde Gösterilmiştir.

Tablo 11. Öğrencilerin Kitlesele Yaralanma Olaylarında Sergileyebilecekleri Davranışları ve Katılım Konusundaki Gönüllülük Düzeylerini Ölçmeyi Hedefleyen Madde Verileri

	*Likert Ölçeği																					10 MADDE TOPLAM	
		1. Madde		2. Madde		3. Madde		4. Madde		5. Madde		6. Madde		7. Madde		8. Madde		9. Madde		10. Madde			
Öğrenci (N=156)		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
	1-2	28	17,9	27	17,3	25	16,0	17	10,9	21	13,5	23	14,8	15	9,6	12	7,7	26	16,7	19	12,2	213	13,7
	3	49	31,4	51	32,7	46	29,5	56	35,9	29	18,6	43	27,6	38	24,4	35	22,4	56	35,9	29	18,6	432	27,7
	4-5	79	50,6	78	50,0	85	54,5	83	53,2	106	67,9	90	57,7	103	66,0	104	66,7	74	47,4	108	69,3	910	58,6

Tablo 12. Öğrencilerin Kitlesele Yaralanma Olaylarında Sergileyebilecekleri Davranışlar ve Katılım Gönüllülük Düzeylerinin Karşılaştırılması (Ki-Kare Analizi)

	Gönüllük Düzeyi Toplam		Ki kare Katsayısı	Anlamlılık (p)
1-2 ile 4-5	% 13,7	% 58,6	675,8	0,000
1-2 ile 3	% 13,7	% 27,7	93,7	0,000
3 ile 4-5	% 27,7	% 58,6	298,7	0,000

(*) 5'li Likert ölçeği: Kesinlikle Katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Kararsızım (3), Katılıyorum (4), Kesinlikle Katılıyorum (5). **p**: Chi Square Test ile yüzdeler arasındaki farklılıklar analiz edilmiştir. $p < 0.05$ anlamlı olarak kabul edilmiştir.

Tablo 13. Öğrencilerin KYO’da Sergileyebilecekleri Davranışları ve Katılım ve Gönüllülük Düzeylerini Ölçmeyi Hedefleyen Madde Verileri

Sınıf	*Likert Ölçeği																					10 MADDE TOPLA M	
		1. Madde		2. Madde		3. Madde		4. Madde		5. Madde		6. Madde		7. Madde		8. Madde		9. Madde		10. Madde			
1.Sınıf (N=50)		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
	1	2	4,0	4	8,0	2	4,0	4	8,0	5	10,0	3	6,0	4	8,0	2	4,0	4	8,0	3	6	33	6,6
	2	6	12,0	6	12,0	6	12,0	2	4,0	4	8,0	3	6,0	3	6,0	4	8,0	7	14,0	2	4	43	8,6
	3	19	38,0	17	34,0	16	32,0	6	12,0	12	24,0	13	26,0	14	28,0	2	4,0	1	2,0	9	18	149	29,8
	4	14	28,0	14	28,0	17	34,0	1	2,0	19	38,0	22	44,0	13	26,0	2	4,0	8	16,0	24	48	173	34,6
	5	9	18,0	9	18,0	9	18,0	7	14,0	10	20,0	9	18,0	16	32,0	1	2,0	1	2,0	12	24	92	18,4
2.Sınıf (N=38)		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
	1	6	15,8	4	10,5	5	13,2	1	2,6	3	7,9	1	2,6	0	0,0	1	2,6	2	5,3	3	7,9	26	6,8
	2	4	10,5	3	7,9	4	10,5	3	7,9	1	2,6	4	10,5	1	2,6	0	0,0	3	7,9	2	5,3	25	6,6
	3	12	31,6	13	34,2	13	34,2	6	15,8	9	23,7	13	34,2	9	23,7	1	2,6	3	7,9	9	23,7	117	30,8
	4	10	26,3	9	23,7	10	26,3	6	15,8	17	44,7	11	28,9	15	39,5	2	5,3	5	13,2	18	47,4	141	37,1
	5	6	15,8	9	23,7	6	15,8	2	5,3	8	21,1	9	23,7	13	34,2	2	5,3	5	13,2	6	15,8	66	17,4
3 . Sınıf		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%

	1	2	5,7	2	5,7	0	0,0	3	8,6	1	2,9	5	14,3	0	0,0	0	0,0	3	8,6	1	2,9	17	4,8
	2	3	8,6	1	2,9	2	5,7	0	0,0	1	2,9	2	5,7	0	0,0	2	5,7	0	0,0	2	5,7	13	3,7
	3	1	31,4	12	34,3	12	34,3	1	37,1	5	14,3	8	22,9	10	28,6	9	25,7	1	40,0	7	20,0	101	28,8
	4	1	31,4	10	28,6	11	31,4	1	34,3	16	45,7	11	31,4	8	22,9	1	37,1	9	25,7	16	45,7	117	33,4
	5	8	22,9	10	28,6	10	28,6	7	20,0	12	34,3	9	25,7	17	48,6	1	31,4	9	25,7	9	25,7	102	29,1
4.Sınıf (N=33)		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
	1	0	0,0	4	12,1	1	3,0	4	12,1	3	9,1	2	6,1	1	3,0	0	0,0	2	6,1	4	12,1	21	6,3
	2	5	15,2	3	9,1	5	15,2	0	0,0	3	9,1	3	9,1	6	18,2	3	9,1	5	15,2	2	6,1	35	10,6
	3	7	21,2	9	27,3	5	15,2	1	33,3	3	9,1	9	27,3	5	15,2	4	12,1	8	24,2	4	12,1	65	19,7
	4	1	36,4	9	27,3	14	42,4	1	39,4	14	42,4	8	24,2	9	27,3	1	48,5	1	36,4	17	51,5	124	37,6
	5	9	27,3	8	24,2	8	24,2	5	15,2	10	30,3	11	33,3	12	36,4	0	30,3	6	18,2	6	18,2	85	25,8

(*) 5 dereceli Likert ölçeği ile değerlendirilmiştir: Kesinlikle Katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Kararsızım (3), Katılıyorum (4), Kesinlikle Katılıyorum (5)

Tablo 14. Öğrencilerin Kitlesele Yaralanma Olaylarında Gönüllülük Düzeyi Maddeleri Cevap Yüzdelemlerinin Karşılaştırılması

* Likert Ölçeği	Toplam Öğrenci Yüzdelemleri (10 Madde)								Yüzdelemlerin Farklılık Değerleri (Chi-Square Test)					
	1. Sınıf		2. Sınıf		3. Sınıf		4. Sınıf		p1 (1-2)	p2 (1-3)	p3 (1-4)	p4 (2-3)	p5 (2-4)	p5 (3-4)
1	33	% 6,6	26	% 6,8	17	% 4,8	21	% 6,3	0.887	0.288	0.893	0.255	0.798	0.266
2	43	% 8,6	25	% 6,6	13	% 3,7	35	% 10,6	0.266	0.005	0.332	0.082	0.054	0.000
3	149	% 29,8	117	% 30,8	101	% 28,8	65	% 19,7	0.752	0.767	0.054	0.569	0.001	0.005
4	173	% 34,6	141	% 37,1	117	% 33,4	124	% 37,6	0.442	0.723	0.381	0.299	0.897	0.259
5	92	% 18,4	66	% 17,4	102	% 29,1	85	% 25,8	0.693	0.000	0.011	0.000	0.006	0.323

(*) 5'li Likert ölçeği: Kesinlikle Katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Kararsızım (3), Katılıyorum (4), Kesinlikle Katılıyorum (5). **p**: Chi Square Test ile yüzdelemler arasındaki farklılıklar analiz edilmiştir. $p < 0.05$ anlamlı olarak kabul edilmiştir.

Tablo 15. Öğrencilerin Kitlesele Yaralanma Olaylarında Gönüllülük Düzeyi Maddeleri Cevap Yüzdelemlerinin Karşılaştırılması

* Likert Ölçeği	Toplam Öğrenci Yüzdelemleri (10 Madde)								Yüzdelemlerin Farklılık Değerleri (Chi-Square Test)					
	1. Sınıf		2. Sınıf		3. Sınıf		4. Sınıf		p1 (1-2)	p2 (1-3)	p3 (1-4)	p4 (2-3)	p5 (2-4)	p5 (3-4)
1-2		% 15,2		% 13,4		% 8,5		% 16,9	0.457	0.004	0.495	0.037	0.187	0.001
3		% 29,8		% 30,8		% 28,8		% 19,7	0.752	0.767	0.001	0.569	0.001	0.005
4-5		% 53,0		% 54,5		% 62,5		% 63,4	0.664	0.006	0.003	0.027	0.017	0.837

(*) 5'li Likert ölçeği: Kesinlikle Katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Kararsızım (3), Katılıyorum (4), Kesinlikle Katılıyorum (5) **p**: Chi Square Test ile yüzdelemler arasındaki farklılıklar analiz edilmiştir. $p < 0.05$ anlamlı olarak kabul edilmiştir.

Tablo 4, sayfa 36’de yer almakta olup, öğrencilerin tamamının KYO ilişkin bilgi düzeyleri değerlendirildiğinde; Kesinlikle Katılmıyorum %15,2, Katılmıyorum %19,3, Kararsızım %25,8, Katılıyorum %30,2, Kesinlikle Katılıyorum %10,0 olarak cevaplandırmıştır.

Tablo 5 ve 6, sayfa 38’de yer almakta olup, öğrencilerin ayrıca tamamının KYO ilişkin bilgi düzeyleri değerlendirilirken; 1 ve 2. Likert ölçeği olumsuz, 4 ve 5. Likert ölçeği olumlu, 3. Likert ölçeği kararsız cevaplar olarak kabul edildiğinde; Olumsuz cevap veren öğrenciler: %34, Kararsız: %25,8, Olumlu cevap veren öğrenciler ise: %40,2 sini oluşturmaktadır. Ki kare testi ile analiz edildiğinde olumlu cevap verenler, olumsuz cevap verenlere göre istatistiksel olarak çok önemli derecede daha yüksek bulundu. Kararsızların hem olumsuz cevap verenlere göre hem de olumlu cevap verenlere göre daha düşük oranda olduğu görüldü.

Tablo 7, sayfa 39 ve 40’te yer almakta olup, öğrencilerin tamamının KYO ilişkin bilgi düzeyleri değerlendirildiğinde; 1. Sınıf hemşirelik öğrencileri (50): Kesinlikle Katılmıyorum %16,8, Katılmıyorum %19,3, Kararsızım %18,0, Katılıyorum %23,2, Kesinlikle Katılıyorum %31,2 olarak cevaplandırmıştır. Öğrencilerin tamamının KYO ilişkin bilgi düzeyleri değerlendirildiğinde; 2. Sınıf hemşirelik öğrencileri (38) : Kesinlikle Katılmıyorum %15,5, Katılmıyorum %20,8, Kararsızım % 18,0 , Katılıyorum %23,9, Kesinlikle Katılıyorum %30,3 olarak cevaplandırmıştır .Öğrencilerin tamamının KYO ilişkin bilgi düzeyleri değerlendirildiğinde; 3. Sınıf hemşirelik öğrencileri (35) : Kesinlikle Katılmıyorum %13,7, Katılmıyorum %16,6, Kararsızım % 23,4 , Katılıyorum %34,9 , Kesinlikle Katılıyorum %11,4 olarak cevaplandırmıştır. Öğrencilerin tamamının KYO ilişkin bilgi düzeyleri değerlendirildiğinde; 4. Sınıf hemşirelik öğrencileri (33): Kesinlikle Katılmıyorum %13,9, Katılmıyorum %24,8, Kararsızım %26,7, Katılıyorum %24,8, Kesinlikle Katılıyorum %10,0 olarak cevaplandırmıştır.

Tablo 8, sayfa 41’de yer almakta olup, öğrencilerin KYO Bilgi Düzeyi Maddelerine cevap yüzdelerin karşılaştırıldığında: Katılmıyorum (2) için 1 ve 4. sınıf ile 3 ve 4. sınıf arasında anlamlı fark saptanmıştır. Katılıyorum (4) için 1 ve 4. sınıf ile 3 ve 4. sınıf arasında anlamlı fark saptanmıştır. Diğer sorularda anlamlı fark saptanmamıştır.

Tablo 9, sayfa 42’te yer almakta olup, ayrıca öğrencilerin tamamının KYO ilişkin bilgi düzeyleri değerlendirilirken; 1 ve 2. Likert ölçeği olumsuz, 4 ve 5. Likert ölçeği olumlu, 3. Likert ölçeği kararsız cevaplar olarak kabul edildiğinde; Olumsuz yanıtta 3 ve 4. sınıflar arasında, Kararsız yanıtta 1 ve 3. sınıflar, 2 ve 3. sınıflar arasında, Olumlu yanıtta 1 ve 3. sınıflar hariç tüm sınıflar arasında anlamlı fark saptanmıştır ($p<0.05$).

4.3.2. İkinci Soru

Hemşirelik öğrencileri, afet müdahalesine katılım konusundaki çalışma isteği ve gönüllülüklerine ilişkin algıları nasıldır?

Tablo 10, sayfa 43’te yer almakta olup, öğrencilerin tamamının KYO sergileyebilecekleri davranışları ve katılım konusundaki gönüllülük düzeyleri değerlendirildiğinde: Kesinlikle Katılmıyorum %6,2, Katılmıyorum %7,4, Kararsızım %27,7, Katılıyorum %35,6, Kesinlikle Katılıyorum %22,8 evet yanıtını vermiştir.

Tablo 11 ve 12, sayfa 45’te yer almakta olup, öğrencilerin ayrıca tamamının KYO ilişkin gönüllülük düzeyleri değerlendirilirken; 1 ve 2. Likert ölçeği olumsuz, 4 ve 5. Likert ölçeği olumlu cevaplar olarak kabul edildiğinde; Olumsuz cevap veren öğrenciler: %13,7, Kararsız: %27,7, Olumlu cevap veren öğrenciler ise: %58,6’sını oluşturmaktadır. Ki kare testi ile analiz edildiğinde olumlu cevap verenler, olumsuz cevap verenlere göre istatistiksel olarak çok önemli derecede daha yüksek bulundu. Kararsızların, olumsuz cevap verenlere göre daha yüksek, olumlu cevap verenlere göre daha düşük oranda olduğu görüldü.

Tablo 13, sayfa 46 ve 47’de yer almakta olup, öğrencilerin Sınıf bazlı KYO sergileyebilecekleri davranışları ve katılım konusundaki gönüllülük düzeyleri değerlendirildiğinde; 1. Sınıf hemşirelik öğrencileri (50): Kesinlikle Katılmıyorum %6,6, Katılmıyorum %8,6, Kararsızım %29,8, Katılıyorum %34,6, Kesinlikle Katılıyorum 18.4 evet yanıtını vermiştir. Öğrencilerin Sınıf bazlı KYO sergileyebilecekleri davranışları ve katılım konusundaki gönüllülük düzeyleri değerlendirildiğinde; 2. Sınıf hemşirelik öğrencileri (38): Kesinlikle Katılmıyorum %6,8, Katılmıyorum %6,6, Kararsızım %30,8, Katılıyorum %37,1, Kesinlikle Katılıyorum 17.4 evet yanıtını vermiştir. Değerlendirildiğinde azlı KYO

sergileyebilecekleri davranışları ve katılım konusundaki gönüllülük düzeyleri değerlendirildiğinde; 3. Sınıf hemşirelik öğrencileri (35): Kesinlikle Katılmıyorum %16,84, Katılmıyorum %3,7, Kararsızım %28,8, Katılıyorum %33,4, Kesinlikle Katılıyorum 29,1 evet yanıtını vermiştir. Öğrencilerin Sınıf bazlı KYO sergileyebilecekleri davranışları ve katılım konusundaki gönüllülük düzeyleri değerlendirildiğinde; 4. Sınıf hemşirelik öğrencileri (33): Kesinlikle Katılmıyorum %6,3, Katılmıyorum %10,6, Kararsızım %19,7, Katılıyorum %37,6, Kesinlikle Katılıyorum 25,8 evet yanıtını vermiştir.

Tablo 14 ve 15, sayfa 48’de yer almakta olup, öğrencilerin KYO Gönüllülük Düzeyi Maddelerine cevap yüzdelerin karşılaştırıldığında: Katılmıyorum (2) için 1 ve 3. Sınıflar, 2 ve 4. Sınıflar, 3 ve 4. Sınıflar arasında anlamlı fark saptanmıştır. Kararsızım (3) için: 2 ve 4. Sınıflar, 3 ve 4. Sınıflar arasında anlamlı fark saptandı. Kesinlikle katılıyorum (5) için 1 ve 3. Sınıflar, 1 ve 4. Sınıflar, 2 ve 3. Sınıflar, 2 ve 4. Sınıflar arasında anlamlı fark saptanmıştır. Diğer sorularda anlamlı fark saptanmamıştır.

Ayrıca öğrencilerin tamamının KYO ilişkin gönüllülük düzeyleri değerlendirilirken; 1 ve 2. Likert ölçeği olumsuz, 4 ve 5. Likert ölçeği olumlu, 3. Likert ölçeği kararsız cevaplar olarak kabul edildiğinde; Olumsuz yanıtta 1 ve 3. Sınıflar, 2 ve 3. Sınıflar, 3 ve 4. Sınıflar arasında anlamlı fark saptanmıştır. Kararsız yanıtta 1 ve 4. Sınıflar, 2 ve 4. Sınıflar, 3 ve 4. Sınıflar arasında anlamlı fark saptanmıştır. Olumlu yanıtta ise 1 ve 3. Sınıflar, 1 ve 4. Sınıflar, 2 ve 3. Sınıflar, 2 ve 4. Sınıflar arasında anlamlı fark mevcuttu. Diğerleri arasında anlamlı fark saptanmamıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu çalışmada öğrencilerin kitlesel yaralanma olaylarına ilişkin bilgi düzeyleri, 5-dereceli Likert ölçeği ile ölçülen on madde üzerinden değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlar, bilgi düzeyi dağılımında anlamlı farklılıklar olduğunu göstermiştir. Özellikle olumsuz (1-2) ve olumlu (4-5) düzeyde görüş bildiren öğrenciler arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0,002$). Bununla birlikte, kararsız (3) yanıtlar ile diğer üç düzeyler arasında da anlamlı farklar tespit edilmiştir (1-2 ile 3 arasında $p<0,001$ ve 3 ile 4-5 arasında $p<0,001$).

5.1. Bilgi Düzeyine İlişkin Bulguların Değerlendirilmesi

Bu sonuçlar, öğrencilerin kitlesel yaralanma gibi acil durumlara ilişkin bilgi düzeylerinin homojen dağılmadığını ve belirli bir oranın konuya ilişkin yeterli bilgiye sahip olmadığını göstermektedir. Bu durum, sağlık bilimleri alanında öğrenim gören öğrencilerin afet ve acil durumlara hazırlık konusunda daha yapılandırılmış ve uygulama temelli eğitimlere ihtiyaç duyduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle ilk ve acil yardım, hemşirelik ve paramedik gibi alanlarda okuyan öğrencilerin afet müdahale kapasitesini artırmaya yönelik simülasyon destekli eğitimlerin yaygınlaştırılması önerilmektedir. Ayrıca, literatürde yer alan benzer çalışmalarda da öğrencilerin afet farkındalık düzeylerinin çoğunlukla orta seviyede olduğu bildirilmektedir. Yaptığı bir çalışmada sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin yalnızca %38'inin afet durumlarında temel müdahale basamaklarını bildiği tespit edilmiştir. Benzer şekilde, Yıldız ve Yıldırım (2022), öğrencilerin bilgi düzeylerinin artırılmasının en etkili yolunun pratik uygulamalarla desteklenen müfredat entegrasyonu olduğunu vurgulamıştır. Çalışmamızdaki sonuçlara göre, öğrencilerin %40,2'si olumlu düzeyde bilgiye sahipken, %34'ü olumsuz düzeyde kalmaktadır. Bu dengesizlik, öğrenim süreci boyunca afet bilincine yeterince önem verilmediğini düşündürmektedir. Ayrıca, “kararsızım” yanıtlarının (%25,8) yüksekliği, öğrencilerin kendi bilgi düzeyleri hakkında farkındalıklarının da düşük olduğunu göstermektedir. Bu durum, öz-

yeterlilik algısının zayıf olabileceğine ve öğrencilerin pratik yapma eksikliğine işaret etmektedir.

5.2. Sınıf Düzeylerine Göre Bilgi Düzeylerinin Karşılaştırılması

Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin kitlesel yaralanma olaylarına yönelik bilgi düzeylerinin karşılaştırılması sonucu, bilgi düzeylerinde sınıflar arasında anlamlı farklılıkların olduğunu göstermektedir. “Kesinlikle Katılmıyorum” ve “Katılmıyorum” (1-2) seçeneklerinin toplam yüzdeleri incelendiğinde, 1. Sınıf öğrencilerinin %34,8’i bu görüşe katılmadıklarını belirtirken, 4. Sınıf öğrencilerinde bu oran %38,7’ye yükselmiştir. Ancak bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p=0.642$, $p=0.168$, $p=0.243$). Bu durum, öğrencilerin sınıf düzeyine bağlı olarak bilgi düzeylerinde belirgin bir olumsuzluk göstermediğini, ancak zamanla bazı bilgi eksikliklerinin de devam ettiğini düşündürmektedir. “Kararsızım” (3) seçeneği açısından bakıldığında, sınıflar arasında özellikle 1. ve 3. Sınıf karşılaştırmasında anlamlı bir fark gözlenmiştir ($p=0.005$). Bu durum, öğrencilerin eğitim sürecinin ortalarında kitlesel yaralanma konularında belirsizlik yaşadıklarını, bilgi ve tutumlarının tam olarak oturmadığını göstermektedir. Literatürde de benzer şekilde, temel afet eğitimi alan öğrencilerin bilgi düzeylerinin 3. ve 4. sınıflarda daha değişken olduğu belirtilmektedir. “Katılıyorum” ve “Kesinlikle Katılıyorum” (4-5) düzeylerinin toplam yüzdelere bakıldığında ise, bilgi düzeyinin en yüksek olduğu grup %46,3 ile 3. sınıf öğrencileri olmuştur. Ancak 4. sınıfta bu oran %34,8’e düşmüştür. 1-2 ile 4. sınıf karşılaştırmalarında p değerleri istatistiksel olarak anlamlı çıkmıştır ($p=0.000$, $p=0.039$, $p=0.000$, $p=0.002$). Bu durum, ileri sınıflarda bilgi düzeyinin tekrar azalabileceğini düşündürmektedir. Bu bulgu, öğrencilerin afet konularındaki bilgi düzeylerinin sürekli güncellenmesi ve tekrar edilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Nitekim literatürde de afet eğitiminin sürekli, uygulamalı ve güncel verilere dayalı olması gerektiği vurgulanmaktadır. Özellikle 3. sınıf öğrencilerinin yüksek olumlu yanıt oranlarına sahip olması, bu sınıf düzeyinde verilen eğitim veya seminerlerin etkili olduğunu düşündürmektedir. Ancak bu etkinin 4. sınıfta azalması, bilgilerin kalıcılığının sınırlı olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, eğitimlerin periyodik olarak

tekrarlanması ve bilgi pekiştirici simülasyon uygulamalarıyla desteklenmesi gerektiğini desteklemektedir. (Erkin ve Güçlü Kiyan, 2025)

Elde edilen bulgular, öğrencilerin kitlesel yaralanma olaylarına yönelik bilgi düzeylerinin sınıf düzeyine göre değişkenlik gösterdiğini ortaya koymuştur. Özellikle 3 ve 4. Sınıflarda bilgi düzeyi yükselmekte, ancak son sınıfta düşüş gözlenmektedir. Bu nedenle, afet ve acil durum yönetimiyle ilgili eğitimlerin sürdürülebilir, uygulamalı ve sınıf seviyesine göre farklılaştırılmış şekilde yapılması önerilmektedir. Eğitim müfredatına afet farkındalığına yönelik uygulamalı derslerin eklenmesi, bilgi düzeyini artırabilir ve afet durumlarında etkili müdahaleyi sağlayabilir.

5.3. Gönüllü Davranış ve Katılım Düzeylerinin Değerlendirilmesi

Öğrencilerin kitlesel yaralanma olaylarında sergileyebilecekleri davranışları ve gönüllü katılım düzeyleri 5 dereceli Likert ölçeği üzerinden on madde ile değerlendirilmiştir. Bulgular, öğrencilerin önemli bir kısmının bu tür olaylarda gönüllü olma konusunda olumlu düzeyde eğilim gösterdiğini ortaya koymaktadır. Katılımcıların %58,6'sı gönüllülük açısından yüksek düzeyde olumlu görüş (Likert 4-5) bildirmiştir. Buna karşın, yalnızca %13,7'lik bir kesim olumsuz gönüllülük düzeyindedir (Likert 1-2). Kararsız kalanların oranı ise %27,7 olarak saptanmıştır. Gruplar arası yapılan Ki-kare analizi sonuçları da anlamlı farklara işaret etmektedir. Özellikle olumsuz gönüllülük düzeyi ile olumlu gönüllülük düzeyi arasındaki fark istatistiksel olarak son derece anlamlı bulunmuştur ($p < 0,001$). Kararsız kalan öğrencilerle olumlu gönüllü olanlar arasında da anlamlı bir fark mevcuttur ($p < 0,001$). Bu sonuçlar, öğrencilerin büyük çoğunluğunun kitlesel yaralanma gibi olağanüstü durumlara müdahale etme konusunda gönüllü olabileceğini göstermektedir. Bu bulgular, literatürdeki benzer çalışmalarla paralellik göstermektedir. Sağlık Bakanlığı'nın desteklediği bir araştırmada sağlık bilimleri öğrencilerinin afet anlarında müdahaleye gönüllü olma oranı %60'ın üzerinde bulunmuştur ve gönüllülük düzeyinin artırılmasında eğitimin etkili bir faktör olduğu bildirilmiştir. Yıldırım, Ocakçı ve Ersoy (2021), yaptığı çok merkezli çalışmada, afetlere müdahalede yer alma konusunda gönüllülük düzeyi yüksek olan öğrencilerin, daha önce ilk yardım ya da afet farkındalık eğitimi almış oldukları vurgulanmıştır. Bununla birlikte, çalışmamızda

%27,7 oranında öğrencinin kararsız olduğunu bildirmesi dikkat çekicidir. Bu durum, öğrencilerin kendilerini bu tür olaylara yeterince hazır hissetmediklerinin bir göstergesi olabilir. Literatürde bu durum “gizli gönüllülük potansiyeli” olarak tanımlanmakta ve uygun eğitim ve motivasyon sağlandığında bu bireylerin gönüllü davranışlara yönlendirilebileceği belirtilmektedir. Ayrıca, gönüllülük kararının sadece bilgiyle değil, aynı zamanda bireysel risk algısı, sosyal sorumluluk bilinci ve rol model etkisiyle de şekillendiği bilinmektedir. Araştırmanın verilerine göre en yüksek “gönüllülük” oranı 10. maddeye (%69,3) ve en düşük ise 7. maddeye (%66,0) aittir. Bu oranlar oldukça yüksek olmakla birlikte, bazı davranışlara yönelik tereddütlerin halen devam ettiğini göstermektedir. Bu bağlamda, afet yönetimi ve kitlesel yaralanma olaylarıyla ilgili eğitimlerin yalnızca bilgi aktarımı değil, aynı zamanda tutum ve davranış geliştirmeye yönelik olması gerektiği anlaşılmaktadır.

5.4. Sınıf Düzeyine Göre Gönüllü Katılım Tutumlarının İncelenmesi

Öğrencilerin kitlesel yaralanma olaylarında gönüllü olarak yer alma konusundaki tutumları, sınıf düzeyine göre karşılaştırılmıştır. 5’li Likert ölçeğiyle değerlendirilen yanıtlar, öğrencilerin davranışsal eğilimlerini üç ana kategori (1-2: Olumsuz; 3: Kararsız; 4-5: Olumlu) altında yüzdelik olarak sunmaktadır. “Kesinlikle Katılmıyorum” ve “Katılmıyorum” (1-2) yanıtları değerlendirildiğinde, 3. Sınıf öğrencilerinde gönüllülüğe olumsuz bakanların oranı (%8,5) en düşük seviyededir. 1. Ve 4. Sınıf öğrencilerinde ise bu oran daha yüksektir (%15,2 ve %16,9). Özellikle 1. ve 3. sınıf arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($p=0.004$). Bu sonuç, öğrencilerin gönüllülük konusundaki algısının eğitim süreciyle olumlu yönde geliştiğini, ancak son sınıfta tekrar düşüş yaşanabileceğini göstermektedir. Literatürde de benzer şekilde, 3 ve 4. Sınıflarda afet farkındalığı ve gönüllülük eğilimlerinin arttığı, ancak mezuniyet dönemine yaklaştıkça bireylerin mesleki yoğunluk, kaygılar ve zaman baskısı nedeniyle gönüllü olma isteklerinin azaldığı belirtilmektedir. “Kararsızım” (3) seçeneğinde ise en yüksek oran %30,8 ile 2. Sınıflarda, en düşük oran %19,7 ile 4. Sınıflarda görülmüştür. Özellikle 3. ve 4. Sınıf karşılaştırmasında anlamlı fark mevcuttur ($p=0.005$). Bu durum, eğitim ilerledikçe öğrencilerin gönüllülük konusunda karar verme düzeylerinin netleştiğini, belirsizliğin azaldığını göstermektedir. Ancak

bu karar netliğinin olumlu mu olumsuz mu olduğu, “katılıyorum” düzeyindeki sonuçlarla birlikte değerdendirilmelidir. “Katılıyorum” ve “Kesinlikle Katılıyorum” (4-5) seçenekleri bir arada değerdendirildiğinde, en yüksek gönüllülük eğilimi 4. Sınıflarda görölmektedir (%63,4), bunu %62,5 ile 3. Sınıf takip etmektedir. Özellikle 1. ve 3. Sınıf ($p=0.006$) ile 1. ve 4. Sınıf ($p=0.003$) karşılaştırmalarında fark anlamlıdır. Bu sonuçlar, eğitim sürecinin özellikle 3 ve 4. sınıflarda gönüllülük düzeyini olumlu etkilediğini göstermektedir. Benzer bulgulara göre, afet yönetimi ve temel yaşam desteği (TYD) gibi dersleri alan sağlık bilimleri öğrencilerinin gönüllülük tutumları belirgin şekilde artmaktadır. Ayrıca bu gönüllülük eğiliminin simölasyon tabanlı eğitim ve sahaya dayalı uygulamalarla güçlendirildiği de bildirilmektedir. Ancak dikkat çeken bir diğer bulgu, gönüllülük oranları yüksek olsa da hala yaklaşık dört öğrenciden biri (%19,7–%30,8 arası) kararsız kalmaktadır. Bu durum, öğrencilerin gönüllülük davranışlarına yön veren faktörlerin (özgüven, afet deneyimi, eğitim içeriği, sosyal destek vb.) daha detaylı incelenmesi gerektiğini göstermektedir. Özellikle gönüllülüğün sadece bilgi değil, aynı zamanda motivasyonel ve psikososyal bir hazırlık süreci gerektirdiği vurgulanmalıdır (Kim ve ark., 2022).

SONUÇ

Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin kitlesel yaralanmalı olaylara (KYO) yönelik bilgi düzeylerini, olası müdahale davranışlarını ve gönüllülük temelli katılım isteklerini değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular, öğrencilerin sınıf düzeyleri ilerledikçe bilgi düzeylerinde, afetlere müdahale etmeye yönelik tutumlarında ve gönüllü olarak görev alma isteklerinde istatistiksel olarak anlamlı bir artış olduğunu göstermektedir. Bu durum, hem öğrenim süresi boyunca kazanılan teorik ve pratik bilginin, hem de artan klinik deneyimin, öğrencilerin afetlere hazırlık düzeyini olumlu yönde etkilediğini ortaya koymaktadır. (Park ve Hwang, 2024). Özellikle 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin afet bilincine sahip olma düzeylerinin ve gönüllülük eğilimlerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular, afet hemşireliği eğitiminin hemşirelik müfredatında daha erken dönemlerde, yapılandırılmış ve uygulamalı biçimde yer almasının gerekliliğine işaret etmektedir. Simülasyon temelli eğitim, vaka analizleri ve tatbikat uygulamaları ile desteklenen bir öğrenme süreci, öğrencilerin öz-yeterlilik algılarını güçlendirerek kriz anlarında etkin müdahale kapasitelerini artırabilir. Ayrıca, gönüllülük kültürünün geliştirilmesi amacıyla öğrencilerin yerel ve ulusal düzeydeki afet hazırlık faaliyetlerine katılımları desteklenmelidir. (Hamdi ve Al Thobaity, 2023). Sonuç olarak, hemşirelik öğrencilerinin afetlere müdahale sürecinde aktif ve etkili rol alabilmeleri için, teorik bilginin yanı sıra uygulamaya dayalı, sürekli ve bütüncül bir afet hemşireliği eğitimi gereklidir. Gönüllülük, öz-yeterlilik, etik sorumluluk ve kültürel duyarlılık gibi çok boyutlu bileşenler, eğitim sürecinin ayrılmaz parçaları olarak ele alınmalıdır. Bu doğrultuda geliştirilecek stratejik müfredat ve destekleyici politikalar sayesinde, hemşirelik öğrencileri yalnızca mesleki bilgiye sahip bireyler değil, aynı zamanda afet anlarında güvenilir, hazırlıklı ve gönüllü sağlık profesyonelleri olarak yetiştirilebilir. (Park ve Hwang, 2024; Hamdi ve Al Thobaity, 2023)

KAYNAKÇA

- Aurelio, D. M., Romagnoli, L. and Di Giovanni, P. (2022). Disaster preparedness among nursing students: A cross-sectional study. *Nurse Education Today*, 110, 105257. doi:10.1016/j.nedt.2021.105257
- Caudill, S. (2021). Analysis of emergency preparedness content in nursing curricula. *Nurse Educator*, 46(2), 78–84.
- Choi, S. and Lee, J. (2021). Simulation-based disaster education for undergraduate nursing students. *Clinical Simulation in Nursing*, 52, 1–6. doi:10.1016/j.ecns.2021.02.001
- Curtis, K., Aitken, L. M., and Wake, E. (2022). Enhancing nursing students' disaster preparedness and response through simulation: A systematic review. *Collegian*, 29(1), 127–134. doi:10.1016/j.colegn.2021.04.003
- Erkin, Ö., and Güçlü Kiyan, S. (2025). How does integrating 'Disaster Nursing' into nursing curricula impact nursing students' perception of disaster literacy and preparedness? *BMC Nursing*, 24, Article 1. doi:10.1186/s12912-024-02478-8
- Hamdi, R. A. and Al Thobaity, A. (2023). Disaster preparedness and triage decision-making among nursing students: A quasi-experimental study. *Journal of Emergency Nursing*, 49(2), 151–159. doi:10.1016/j.jen.2022.10.003
- Hammad, K. S., Arbon, P. ve Gebbie, K. M. (2011). Güney Avustralya'daki acil hemşirelerinin afet müdahalesindeki rollerine ilişkin bilgi ve algılarının incelenmesi. *Australasian Emergency Nursing Journal*, 14(2), 87–94. doi:10.1016/j.aenj.2010.10.00
- Hasan, T. M., Al Kharraz, R. M. and Almutairi, N. A. (2024). Perceived self-efficacy and disaster response willingness among nursing undergraduates. *BMC Nursing*, 23(1), 20. doi:10.1186/s12912-024-01045-7

- Hisar, S., Yildirim, N. and Demir, A. (2015). Mentorship in nursing disaster education: Impacts on students' attitudes. *Nurse Education Today*, 35(8), 768–773. doi:10.1016/j.nedt.2015.02.019
- Hj Abdul Aziz, N. H., Mohd Yusoff, S. and Haron, H. (2021). Peer feedback and disaster response competence in nursing education. *Journal of Nursing Management*, 29(5), 1243–1252. doi:10.1111/jonm.13254
- Hung, H. Y., Wang, C. Y. and Chen, L. C. (2021). Effects of disaster education on undergraduate nursing students' preparedness: A quasi-experimental study. *Nurse Education Today*, 97, 104713. doi:10.1016/j.nedt.2020.104713
- İnal, T. and Kaya, A. (2021). Disaster preparedness and educational needs of nursing students in Turkey. *Journal of Nursing Education and Practice*, 11(3), 45–52. doi:10.5430/jnep.v11n3p45
- Kalanlar, B. (2018). Effects of disaster preparedness education on nursing students. *Nurse Education in Practice*, 28, 132–137. doi:10.1016/j.nepr.2017.10.006
- Kim, H. W., Lee, E. J., Lee, Y. J., Kim, S. Y., Jin, Y. J., Kim, Y., and Lee, J. L. (2022). Knowledge, attitudes, and perceptions associated with HPV vaccination among female Korean and Chinese university students. *BMC women's Health*, 22(1), 51.
- Kinsley, T. L., Puia, D. M. and Zinan, J. (2015). Results of a mass casualty incident simulation in an undergraduate nursing program. *Journal of Nursing Education and Practice*, 5(7), 1–8. doi:10.5430/jnep.v5n7p1
- Kugum, F. and İnal Önal, D. (2022). Cultural factors affecting disaster response willingness among Turkish nursing students. *International Nursing Review*, 69(1), 45–53. doi:10.1111/inr.12714
- Nafar, S., Behzadipour, R. and Rahmani, M. (2021). Cultural perceptions and willingness to participate in disaster response among Iranian nursing students. *BMC Emergency Medicine*, 21(1), 35. doi:10.1186/s12873-021-00450-4
- Nashwan, A. J., Abujaber, A. A. and Mohamed, A. S. (2021). Nurses' readiness and roles in mass casualty incidents: A regional perspective. *Journal of Emergency Nursing*, 47(3), 412–418. doi:10.1016/j.jen.2020.10.013

- Ozkazanca, A. and Duman Yüksela, G. (2015). Cultural dimensions in disaster volunteering among healthcare students. *Turkish Journal of Emergency Nursing*, 23(4), 245–252.
- Park, Y. M. and Hwang, W. J. (2024). Development and effect of a simulation-based disaster nursing education program for nursing students using standardized patients. *The Journal of Nursing Research (JNR)*, 32(1), E314. doi:10.1097/jnr.0000000000000596
- Pei, Y., Zhao, W. and Liu, X. (2018). Emergency preparedness and volunteerism among nursing students. *International Journal of Nursing Sciences*, 5(1), 15–21. doi:10.1016/j.ijnss.2017.11.003
- Pesiridis, T., Alexiou, E., Lavdaniti, M. and Noura, M. (2015). The effectiveness of an earthquake preparedness educational intervention in schoolchildren. *Open Journal of Nursing*, 5(11), 947–955. doi:10.4236/ojn.2015.511100
- Sharifian, S. and Amini, M. (2022). Disaster preparedness and willingness among nursing students in Iran. *International Emergency Nursing*, 53, 100999. doi:10.1016/j.ienj.2021.100999
- Sultan, M., Almutairi, H. and Alotaibi, F. (2020). Awareness and readiness of emergency healthcare providers for disaster response. *Saudi Medical Journal*, 41(10), 1050–1057. doi:10.15537/smj.2020.10.25367
- Tayebi, M., Farahani, A. and Shad, H. (2024). Barriers to nursing student participation in disaster response: A qualitative study. *Nurse Education in Practice*, 67, 103580. doi:10.1016/j.nepr.2023.103580
- Veenema, T. G., Lavin, R. P., Griffin, A., Gable, A. R., Couig, M. P. and Dobalian, A. (2017). Call to action: the case for advancing disaster-nursing education in the United States. *Journal of Nursing Scholarship*, 49(6), 688-696.
- Wang, X., Zhang, L. and Liu, Q. (2010). Knowledge and attitudes of nurses toward disaster preparedness in China. *Journal of Emergency Nursing*, 36(6), 512–517. doi:10.1016/j.jen.2009.10.006

- Yıldırım, N., Ocakçı, A. and Ersoy, M. (2021). Health care students' willingness to work during disasters in Turkey. *Prehospital and Disaster Medicine*, 36(4), 485–490. doi:10.1017/S1049023X21001077
- Yıldız, A., ve Yıldırım, Ö. (2022). *Tekrarlı simülasyon temelli afet eğitiminin hemşirelik öğrencilerinin afete müdahale öz-yeterlik düzeylerine etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Yonge, A., Gorman, M. and Mitchell, L. (2020). Peer influence on nursing students' disaster response behavior. *Nurse Education Today*, 90, 104461. doi:10.1016/j.nedt.2020.104461

EK-1: Çalışma Aracı Anketi

Anket Yapısı

Bölüm 1: Demografik Veriler

Bu bölüm, yanıtlayanlar hakkında temel demografik bilgileri toplar.

Demografik Veriler	Yanıt Seçenekleri
Yaş	☐ 20 yaş ve altı ☐ 20-24 ☐ 25-29 ☐ 30-34 ☐ 35 ve üzeri
Cinsiyet	☐ Erkek ☐ kadın ☐ Diğer
Eğitim Yılı	☐ 1. Yıl ☐ 2. Yıl ☐ 3. Yıl ☐ 4. Yıl ☐ Mezun
Sağlık ile ilgili daha önce eğitim durumu	☐ Evet ☐ Hayır
Bir önceki soru evet ise Sağlık Alanında Deneyim	☐ Hiç ☐ 1 Yıl ve aşağısı ☐ 1-2 Yıl ☐ 3-5 Yıl ☐ 5 Yıl ve daha

Bölüm 2: Kitle Yaralanma Olayları Hakkında Bilgi ve Öz yeterlik anket formu

Bu bölüm, katılımcıların kitlesel yaralanma olayları konusundaki bilgilerini değerlendirir.

Beyanat	Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
1. Kitlesel yaralanma olayları	☐	☐	☐	☐	☐

Beyanat	Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
kavramına aşinayım.					
2. Kitlesele yaralanma durumlarında kullanılan triage sürecini biliyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Kitlesele yaralanmalarda sağlık profesyonellerinin rollerini tanımlayabiliyim.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Kitlesele yaralanma olaylarının mağdurlar üzerindeki psikolojik etkilerinin farkındayım.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Kitlesele yaralanma olaylarını raporlama protokollerini biliyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Kitlesele yaralanma müdahalesin	☐	☐	☐	☐	☐

Beyanat	Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
de kullanılan ekipman hakkında bilgi sahibiyim.					
7. Kitlesele yaralanmalarında yasal ve etik hususları biliyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
8. Kitlesele yaralanma olayları sırasında iletişimin önemini anlıyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
9. Kitlesele yaralanmada yer alan adımları tanımlayabiliyim.	☐	☐	☐	☐	☐
10. Kitlesele yaralanma olaylarıyla ilgili eğitime katıldım.	☐	☐	☐	☐	☐

Bölüm 3: Kitle Yaralanma Olaylarındaki Davranışlar, Çalışma İsteği ve Gönüllülük Anket Formu.

Bu bölüm, katılımcıların davranışlarını ve kitlesel yaralanma durumlarına katılma istekliliğini değerlendirmektedir.

Beyanat	Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
1. Kitlesel yaralanmalar da çalışmak konusunda kendime güvenim var.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Kitlesel yaralanmalar da gönüllü olmaya hazırım.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Bir kitlesel yaralanma olayında stresi etkili bir şekilde yönetebileceğime inanıyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Kitlesel yaralanma olaylarına hazırlık yapmak için ek eğitim almayı talep edeceğim.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Bir kitlesel yaralanma müdahalesinde ekip içinde çalışmaktan	☐	☐	☐	☐	☐

Beyanat	Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
rahatsız değilim.					
6. Bir kitlesel yaralanma olayında hasta bakımını kişisel güvenliğin önünde tutardım.	☐	☐	☐	☐	☐
7. Hemşirelik eğitimimin kitlesel yaralanma olaylarına hazırlanmam a yardımcı olduğuna inanıyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
8. Bir kitlesel yaralanma olayında diğer müdahale ekipleriyle etkili bir şekilde iletişim kurabilirim.	☐	☐	☐	☐	☐
9. Bir kitlesel yaralanma durumunda inisiyatif alırım.	☐	☐	☐	☐	☐

Beyanat	Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
10. Kitlesele yaralanmalarında yardımcı olma konusunda kendimi sorumlu hissediyorum.	☐	☐	☐	☐	☐

EK-2: Etik Kurula Onay Belgesi

Evrak Tarih ve Sayısı: 18.03.2025-79179

DOĞUŞ ÜNİVERSİTESİ Etik Kurulu

Sayı : E-42435178-050.04-79179
Konu : Sakher Yahya Mahmoud Assaf'ın Etik Kurul Raporu Hk.

18.03.2025

REKTÖRLÜK MAKAMINA

Etik Kurulu'nun 24.02.2025 tarihinde gerçekleştirmiş olduğu toplantıda, 202291075013 numaralı öğrenci Sakher Yahya Mahmoud Assaf'ın araştırması için yapmış olduğu başvuruya ilgili almış olduğu kararı ekte bilgi ve onaylarınıza saygılarımla arz ederim.

Prof. Dr. Erkut ALTINDAĞ
Kurul Başkanı

Ek:Etik Kurul Evrakları.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSV35UP011 Pin Kodu :01232
Adres:Dudullu OSB Mah. Nato Yolu Cad. 265/1 Ümraniye İstanbul
Telefon:Tel: 444 79 97 Faks:225 327 96 31
e-Posta:info@dogus.edu.tr Web:www.dogus.edu.tr
Kep Adresi: dogusuniversitesi@hs01.kep.tr

Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/dogus-universitesi-ebys>

Bilgi için: Hüda MUFTUOĞLU
Unvanı: Raportör

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

18.03.2025

Doğuş Üniversitesi Rektörlüğüne,

İlgi: Sakher Yahya Mahmoud Assaf'ın araştırması için Etik Kurul Başkanlığına yapılan 13.03.2025 tarihli başvuru.

Enstitümüz Hemşirelik Anabilim Dalı Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği Tezli Yüksek Lisans Programı 202291075013 numaralı öğrencisi Sakher Yahya Mahmoud ASSAF'ın Prof. Dr. Yakup TOMAK'ın danışmanlığı altında yürütülecek olan **"Kitlel Yaralanmalarda Hemşirelik Öğrencilerinin Bilgi, Davranış ve Çalışma İsteklerinin Değerlendirilmesi"** başlıklı araştırması için yapacağı ankette kullanacağı soruların bilimsel araştırma etiği açısından **uygun olduğu** tespit edilerek ilişik rapor hazırlanmıştır.

Konuyu bilginize sunar, ilişik raporun araştırmacıya ulaştırılmak üzere Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne gönderilmesini saygı ile arz ederim.

Prof. Dr. Erkut ALTINDAĞ
Etik Kurul Başkanı

Eki: 1 adet Etik Kurul Raporu